TOLKUN JULISTUS

SISÄLLYSLUETTELO

TOLKUN JULISTUS

§1) En valikoi ystäviä tai yrityksiä poliittisin perustein.

§2) En usko ”yhteyssyyllisyyteen”.

§3) En usko kiellettyihin sanoihin.

§4) Kieltäydyn teeskentelemästä ”valveutuneisuutta”.

§5) Vastustan syrjintää aina ja kaikissa muodoissaan.

§6) Vastustan epämääräisiä leimoja.

§7) Olen avoin mielipiteistäni.

§8) Mikäli en ole tehnyt mitään väärää, en pyydä anteeksi.

§9) En samaista moraalia ja politiikkaa.

§10) En osallistu kohukulttuuriin.

ESIPUHE

Tämän julistuksen tarkoitus on vastustaa eräitä huolestuttavia piirteitä 2020-luvun suomalaisessa kulttuurissa. Olemme kiinnittäneet huomiota tähän ilmiöön jo vuosien ajan, mutta laukaiseva tekijä julistuksen kirjoittamiselle oli havahtumisemme vallitsevaan pelon ilmapiiriin.

Tajusimme tuntevamme ihmisiä, jotka osallistuvat rasisminvastaisiin mielenosoituksiin, mutta eivät uskalla julkaista taideteoksiaan tai jakaa sosiaaliseen mediaan mielimusiikkiaan, koska pelkäävät rasistin leimaa.

Mielestämme kyseinen pelko on täysin turha siinä mielessä, ettei heidän teoksissaan tai mielimusiikissaan ole mitään rasistista. Samaan aikaan heidän pelkonsa on täysin oikeutettua, sillä lähes mikä tahansa voidaan tänä päivänä tulkita rasismiksi.

Näitä tuttaviemme pelkoja voi väheksyä, mutta kokemuksina ne ovat todellisia. Jos nämä valveutuneet ja poliittisesti oikeaoppiset ystävämme joutuvat pelkäämään ja itsesensuroimaan, olemme jo pitkällä. Meillä on kasvamassa sukupolvi, joka ei uskalla puhua. Jostain se johtuu. Tarkoituksenamme on paljastaa mistä.

Osittain julistuksen kirjoittamiseen ovat vaikuttaneet myös omakohtaiset kokemukset. Me kirjoittajat olemme kohdanneet syrjintää. Meitä on mitätöity keskusteluissa sukupuolemme, ihonvärimme ja seksuaalisuutemme vuoksi, niin internetissä kuin kasvokkain. Erikoista tässä on se, että kukaan kirjoittajista ei kuulu etnisiin, sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöihin. Sen perusteella meitä ovat mitätöineet ja väheksyneet niin vähemmistöjen edustajat kuin myös valtaväestö. Olemme kohdanneet myös oman pelkuruutemme syrjinnän edessä. Olemme vaienneet, kun sitä on harjoitettu meitä kohtaan. Emme ole aina edes tunnistaneet sitä syrjinnäksi. Uskoaksemme sitä ei tunnista moni muukaan. Tämän julistuksen tarkoitus on auttaa tuossa tunnistamisessa.

Tiivistetysti väitämme, että kaikenlaisen syrjinnän vastustamisen varjolla itse asiassa harjoitetaan syrjintää. Emme missään nimessä

väitä, että kaikki syrjinnän vastustaminen olisi valeasuista syrjintää. Erottelu on kieltämättä vaikeaa. Valeasuinen syrjintä jää usein huomaamatta juuri valeasunsa ansiosta. Tarkoituksenamme on kuvata ensin tätä syrjinnänvastaiseen valeasuun pukeutunutta syrjintää ja esittää sitten eräitä keinoja vastustaa sitä. Vaikka pyrimme tyhjentävään esitykseen, epäilemättä olemme jättäneet monia puolia ilmiöstä huomioimatta. Mikäli huomaat tällaisia, rohkaisemme täydentämään esitystä niiltä osin: kolumnissa, blogissa tai työpaikan kahvihuoneessa.

Tässä *esipuheessa* esitellään itse julistus ja kerrotaan hieman sen taustaoletuksista. *Johdannossa* esitellään valeasuista syrjintää tosielämän esimerkein ja analysoidaan sen syitä. Lopuksi (Johdannon alaluvussa *Tolkun julistuksen tarkoitus*) kerrotaan, miksi TOLKUN JULISTUS on tarpeellinen ja kuinka se voi auttaa. Sitten seuraa varsinainen *julistus*, jossa tolkun periaatteet on avattu yksityiskohtaisesti. Yksikään osa ei ole toisen ymmärtämisen edellytys. Johdantoa ei tarvitse lukea, jos *cancel*-kulttuuri eli sana-aktivismi on jo tuttu ilmiö.

Johdannossa käyttämämme esimerkit eivät ole missään nimessä tyhjentäviä, eikä niiden ole tarkoitus leimata ketään. Tässä ei ole kyse yksittäisistä ihmisistä vaan kulttuurimme piirteestä, vallitsevasta taipumuksesta, johon lähestulkoon kaikki julkiseen keskusteluun osallistuvat ja osallistumattomat ovat jollain tavalla osallisia, toiset enemmän ja toiset vähemmän. Tämän julistuksen tarkoitus on antaa ajattelun ja vastarinnan työkaluja heille, joiden mielestä sana-aktivismi aiheuttaa enemmän pahaa kuin hyvää.

Olemme kirjoittaneet kaiken kirjoittamamme hyväntahtoisesti, vaikka puhummekin aiheen huomioiden harvinaisen suoraan. Ongelma on vakava, joten puutumme siihen vakavasti. Tavoitteemme ja tarkoituksemme on parantaa suomalaista keskusteluilmapiiriä aivan kaikille, ihonväriin, sukupuolielämään ja puoluekantaan katsomatta. Siksi toivomme lukijoilta hyväntahtoisuutta. Emme tarkoita sillä arvostelusta pidättäytymistä tai sen pehmittämistä, vaan aitoa yritystä ymmärtää. Olemme vain ihmisiä, jotka yrittävät kuvailla havaintojaan. Emme varmastikaan ole aina löytäneet sopivia sanoja, mutta niiden tarkoituksen takana seisomme.

Jotkut saattavat ajatella, ettei puheenvuoroamme voi ottaa vakavasti, koska emme ole kirjoittaneet sitä omilla nimillämme ja kasvoillamme. Nimet ja kasvot ovat nähdäksemme yhdentekeviä esittämämme analyysin paikkansapitävyyden kannalta. Menettelytapamme ei johdu pelosta. Myönnämme kyllä, ettemme ole aiemmin uskaltaneet puhua asiasta. Sittemmin olemme ymmärtäneet, että tilanne vain pahenee nykyisestä, ellei sen kehitystä pysäytetä. Vaikenemisen seuraukset ovat paljon pahemmat kuin rehellisyyden. Siispä muusikko Palefacea lainaten: ”Emme suostu pelkäämään!” (Tuohon lauseeseen voisi tiivistää koko julistuksen hengen.) Kirjoitamme julistuksen nimettöminä, koska emme tahdo sen henkilöityvän meihin. Kuvaamamme ongelma ei ratkea rohkeilla yksilöillä, vaikka heistä kaikki lähteekin. Yksilökeskeisen politiikan ja median aikakaudella on helppo vaipua siihen lohdulliseen kuvitelmaan, että suuret sankarit pelastavat maailman. Niin ikävää kuin se onkin, muutos vaatii tolkun ihmisten toimintaa. Tolkun ihminen ei vain haluaisi toimia. Hänellä on yleensä tärkeämpiäkin huolenaiheita kuin politiikka. Tolkun ihminen jättää sen mielellään poliitikoiden hoidettavaksi. Niin voi olla yleensä hyväkin, mutta aina välillä tolkun ihmisten täytyy herätä pitämään ääntä, etteivät itsetunnustukselliset kansanedustajat pääsisi unohtamaan itse kansan olemassaoloa. Nyt on taas sen aika. Kukaan muu ei tule edistämään tätä asiaa kuin juuri sinä ja minä ja me kaikki, jokainen omassa elämässään. Tämä julistus ei auta mitään, ellemme me tolkun ihmiset ryhdy toteuttamaan sitä.

Julistuksen levittäminen on sallittua ja suotavaa. Me kirjoittajat emme voi itse tehdä paljoakaan julistuksen leviämisen edistämiseksi, jotta säilyttäisimme nimettömyytemme. Jos sinulla, hyvä lukija, on mahdollisuus edistää julkista keskustelua TOLKUN JULISTUKSESTA – tehdä siitä video, podcasti, blogi, artikkeli, kolumni tai sosiaalisen median päivitys – se on jo paljon. Jos voit puhua siitä lähimmäisillesi, tuntemillesi tolkun ihmisille ja muillekin, se on vähintään yhtä paljon ellei enemmänkin. Jokainen voi kantaa kortensa kekoon tämän pelon ilmapiirin hälventämiseksi. Uskomme vilpittömästi, että se olisi kaikkien yhteinen etu. Myös arvostelu auttaa. Kritiikki on tervetullutta, mutta toivomme sen olevan rakentavaa. (Tosin myös kohtuuttomat ja perustelemattomat hyökkäykset voivat edistää julistuksen asiaa todistaessaan sen

paikkansapitäväksi niiltä osin kuin se kuvailee vallitsevaa uussuvaitsemattomuuden ilmapiiriä.) Tämä julistus seisoo tai kaatuu sen mukaan, missä määrin tavalliset kansalaiset ottavat sen omakseen – siis ihan jokainen meistä. Tästäkin syystä meidän olisi vaikea ottaa julistusta nimiimme. Tämä ei toivottavasti ole vain meidän kirjoittajien julistus, vaan ihan jokaisen joka tahtoo muutosta nykyiseen vihan, katkeruuden ja kauhun leimaamaan keskustelukulttuuriin.

Vaatimattomana vaatimuksenamme on, että kaikkien tulisi saada osallistua julkiseen keskusteluun vailla muuttumattomista ominaisuuksistaan johtuvaa vaientamista tai väheksymistä.

Tolkun työryhmä, 26.2.2021

Esipuheen jälkikirjoitus:
Vielä pari huomiota itse tekstistä. Ensinnäkin, kun puhumme julistuksessa suomalaisista, tarkoitamme sillä nimenomaan etnisiä suomalaisia, ns. kantasuomalaisia erotuksena saamelaisista, maahanmuuttajista ja maahanmuuttajataustaisista, siis kansalaisuudeltaan suomalaisista. Erotusta on helpompi kenties havainnollistaa toiseen suuntaan: jos minä muutan perheeni kanssa Somaliaan, meistä voi tulla Somalian kansalaisia, mutta ei (etnisesti) somalialaisia. Vaikka saisimme (etnisesti) suomalaisen puolisoni kanssa lapsia Somaliassa, eivät hekään olisi etnisesti vaan korkeintaan kansalaisuudeltaan somalialaisia. Sama pätee myös toiseen suuntaan. Yleensä tämän sanan ympärillä käytävä kiistely liittyy siihen, ettei näitä kahta ”suomalaisen” merkitystä eroteta: kansalaisuutta (minne maksaa veronsa, minkä maan passin omistaa) ja etnisyyttä (perimä, kulttuuri, kieli). Tarkoituksenamme ei ole ottaa minkäänlaista poliittista kantaa, kun käytämme ”suomalainen”-käsitettä tähän tapaan. Ratkaisu on käytännön sanelema. Identiteettipolitiikasta on kankeaa puhua erittelemällä aina ”kantasuomalaiset” ja muut suomalaiset, maahanmuuttajat, maahanmuuttajataustaiset ja muut mahdolliset, varsinkin kun viittauskohteet ovat samat mutta muoto kankeampi. Näin vältämme myös täysin tarpeettoman ahdistuksen ”oikean sanaston” käytöstä – mutta tästä lisää itse tekstissä.

Meidän täytyy myös rehellisyyden nimissä mainita, että tuskin mikään julistuksessa esitetyistä ajatuksista on täysin ainutlaatuinen ja omamme. Sana-aktivismista on puhuttu Suomessakin jo vuosien ajan, ja ytimeltään sama väittely on käyty lukemattomia kertoja ihmiskunnan historiassa. Tekstistä löytyy varmasti monien sananvapauden, demokratian ja suvaitsevaisuuden puolustajien iskulauseita ja argumentteja. Tuskin kukaan heistä pahastuisi, mikäli kierrätämme heidän ajatuksiaan jatkaessamme samaa savottaa.

JOHDANTO

SANA-AKTIVISMI ILMIÖNÄ

Ilmiöllä on monta nimeä: poliittinen korrektius, *cancel*- tai peruutuskulttuuri, identiteettipolitiikka, uussuvaitsemattomuus tai uuspuritanismi, kohukulttuuri, mielipidevaino, potkupolitiikka, sana-aktivismi. Käytämme kirjoituksessamme ensisijaisesti viimeistä käsitettä. Sana-aktivismi kuvaa ilmiötä, joka ei suoranaisesti sitoudu mihinkään poliittiseen puolueeseen, vaikka sitä harjoittavatkin pääasiassa tietyt puolueet. Itse ilmiö on kuitenkin paljon puoluepolitiikkaa laajempi. Sen vaikutukset koskettavat kaikkia poliittiseen kantaan tai sen puutteeseen katsomatta. Kyse on poliittisesta aktivismista, jossa kamppailun kohteena ovat sanat ja niiden käyttö. Sana-aktivismin enemmän tai vähemmän julkilausuttuina tavoitteina on yhteiskunnallinen tasa-arvo, kaikenlaisen syrjinnän ja eritoten rasismin sekä fasismin vastustaminen. Näitä tavoitteita sana-aktivismi pyrkii edistämään puuttumalla ensisijaisesti kielenkäyttöön ja kulttuuriin. Sana-aktivismi arvostelee esimerkiksi taideteoksia siitä, ettei niitä ole ollut tekemässä tarpeeksi vähemmistöjä. Sana-aktivismi myös määrittelee tietyt sanat hyviksi ja tietyt sanat pahoiksi; tietyt puhetavat hyväksyttäviksi ja tietyt halveksuttaviksi.

Eräs sana-aktivismin ominaispiirteistä ovat moralistis-poliittiset vainokampanjat, jotka kulkevat aina kutakuinkin samaa rataa: 1) Löydetään kohde, jonka todetaan tehneen jotain sana-aktivistien mielestä tuomittavaa, esimerkiksi käyttäneen vääriä sanoja, puhuneen väärällä tavalla tai kuvanneen jotain vähemmistöryhmää väärin. 2) Lähetetään hänelle runsain mitoin kielteistä palautetta ja panetellaan häntä julkisesti. Mikäli hän toimii sosiaalisessa mediassa, hänestä tehdään joukolla ilmiantoja some-palvelun ylläpidolle, jolloin palvelu melko automaattisesti poistaa hänen tilinsä. Mikäli tämä ei riitä, 3) lähetetään medialle tieto kohteen tuomittavista teoista. Mikäli sekään ei riitä, 4) lähetetään kohteen työnantajalle ja kaikille mahdollisille yhteistyökumppaneille tieto kohteen tuomittavista teoista – jotka tosin yleensä tässä vaiheessa esitetään jo kohteen muuttumattomien ominaisuuksien muodossa (esim. ”rasismi” tai ”transfobia”). Näiden perusteella työnantajaa

painostetaan irtisanomaan työntekijänsä ja yhteistyökumppaneita katkaisemaan kaikki liikesuhteet. Työnantajaa ja yhteistyökumppaneita uhataan boikotilla. Kun kohde joutuu kärsimään, joko 5a) juhlitaan hänen kärsimystään ja siirrytään seuraavaan kohteeseen, tai 5b) jatketaan kampanjaa mikäli aiheutettua kärsimystä ei pidetä riittävänä rangaistuksena synnistä. Tällaista toimintatapaa kutsutaan nimellä ”*deplatforming*”, mikä tarkoittaa ”alustan poistamista”. Vainon kohteilta pyritään järjestelmällisesti viemään kaikki mahdollisuudet esittää mielipiteitään julkisuudessa. Menettelytapaa perustellaan sen tehokkuudella, missä on kyllä lyhyellä tähtäimellä perää, mutta pitkällä tähtäimellä tällainen toiminta 1) siirtää valtaa some-yrityksille ja raivostuneille väkijoukoille; 2) katkeroittaa ja ajaa väärämieliset maan alle, pahimmillaan saa heidät siirtymään sanoista tekoihin; 3) vaientaa myös maltilliset väärämieliset, sillä pelovaikutus ei ole mikään tismallinen työkalu.

Sana-aktivisteille ominaista on omalaatuinen, hyvin tekninen filosofinen sanasto, joka on pääpiirteissään ammennettu ”intersektionaalisesta” feminismistä. Asiaan vihkiytymättömälle ”valkoisuuden rakenteet”, ”rodullistamisen prosessit” tai ”cis-sukupuolisuus” ovat käsittämättömiä ilmauksia.

Sana-aktivistien perustavanlaatuisiin uskomuksiin kuuluu ns. ”*standpoint*-teoria”, jonka mukaan argumentin esittäjän identiteetti määrittää hänen oikeuttaan ja kykyään esittää argumentteja tietystä aiheesta. Hieman yksinkertaistaen sana-aktivistien mukaan esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoa koskevassa keskustelussa naisten argumentit ovat ylivertaisia miesten argumentteihin nähden siksi, että ne ovat naisten argumentteja.

Tämän johdannon tarkoitus on paljastaa lukijalle, että toisin kuin sana-aktivistit itse väittävät, sana-aktivismissa ei ole kyse taistelusta oikeudenmukaisuuden tai tasa-arvon puolesta. Kauniiden sanojen takana kyse on valtataistelusta.

Tämä on nähtävissä Suomessa esimerkiksi *Oneiron*-romaanin tapauksessa. Laura Lindstedtin Finlandia-palkittu kirja kertoo seitsemästä erilaisesta naisesta, jotka kohtaavat kuolemanjälkeisessä maailmassa. *Oneiron* otettiin yleisesti hyvin

vastaan, mutta sana-aktivisti Koko Hubara syytti sitä ”kulttuurisesta omimisesta”, koska Laura Lindstedt (”kantasuomalainen nainen”) oli kirjoittanut mm. juutalaisesta, muslimista ja mulatista. Oletettavasti Laura Lindstedt pyrki teoksellaan osaltaan edistämään ”rodullistettujen” (emme tiedä, mitä se tarkoittaa, vaikka olemme yrittäneet ottaa selvää, mutta tällä nimellä nykyään kutsutaan muita kuin valkoisia, tosin ”valkoisuus” ei tässä yhteydessä tarkoita pelkkää ihonväriä, vaan myös saamelaiset ovat ”rodullistettuja”) naisten "representaatiota" (tämä tarkoittaa käsittääksemme sitä, että jokin ihmisryhmä näkyy kulttuuriteollisuuden tuotteissa), minkä puute on alati yleistyvä valituksen aihe suomalaisessa kulttuurikeskustelussa. Virhe ei kuitenkaan ollut teossa vaan tekijässä. Koko Hubara loukkaantui siitä, että Lindstedt kirjoitti muusta kuin "valkoisen evankelis-luterilaisen naisen" näkökulmasta. Kun Hubaran julkiloukkaantuminen ei johtanutkaan Lindstedtin lynkkaamiseen vaan herätti jopa jossain määrin kritiikkiä, Hubara puolustautui sanomalla halunneensa vain ”herättää keskustelua” ja ”paljastaa valtarakenteita”. Ei hän tietenkään ollut halunnut kieltää taiteilijan vapautta vaan ainoastaan kannustaa itsetutkiskeluun. Siitä suomalaiset auliisti kiittelivät, kuten Hubara osasi varmasti ennakoida. Eihän häntä voitu viiteryhmässään ("sivistyneet ihmiset") tuomita tai kritisoida, olihan hän itse juuri tuollainen "rodullistettu nainen", jonka näkemyksillä on ylivertainen asema kaikkiin muihin nähden kun puhutaan näistä asioista. [1] [2] [3]

Palaamme vielä Hubaraan, mutta tässä vaiheessa kiinnitämme huomiota käsittelemämme ilmiön kahteen olennaiseen piirteeseen: 1) Sana-aktivistit hylkäävät liberaalin oletuksen kaikkien tasa-arvosta. Tasa-arvo on perinteisesti perusteltu yleismaailmallisen ihmisjärjen olemassaololla: kellään ei ole etuoikeutta järkeen ja totuuteen, vaan se on kaikkien saatavilla, mikäli he vain vaivautuvat ajattelemaan; kääntäen, kukaan ei ole määritelmällisesti viisaampi kuin muut vaan kaikki ovat alttiita erehtymään. Tämän liberaalin ihanteen käytännön ilmentymänä on kieltäytyminen *ad hominemista*, jolla tarkoitetaan argumentin esittäjän kritisoimista argumentin sijaan. Sana-aktivistit hylkäävät kaiken tällaisen ja pitävät argumentin esittäjän sukupuolta, ihonväriä, uskontoa, seksuaalisuutta ja taustaa oleellisina tekijöinä arvioitaessa hänen argumenttejaan. 2) Sana-aktivistit ovat jo niin

pitkällä, ettei heitä voi kritisoida, eikä näistä asioista uskalleta puhua niiden oikeilla nimillä. *Oneiron*-tapaus herätti kyllä monenlaisia puheenvuoroja, mutta niissä ei kiinnitetty huomiota siihen valtaan, jonka Hubaran kaltaiset sana-aktivistit ovat saavuttaneet suomalaisessa yhteiskunnassa.

SANA-AKTIVISMI KÄYTÄNNÖSSÄ

Sana-aktivistit etsivät pöyristeltävää töikseen, sillä he ovat julkisuuden henkilöitä joiden koko julkisuus ja siten elannonhankinta rakentuu pöyristelylle. He kokeilevat mikä toimii, mihin media tarttuu ja millä saa kohun aikaan. Kukaan ei koskaan pöyristy takaisin. Sana-aktivisteilla ei ole mitään hävittävää, kun he leimaavat jonkun rasistiksi. Vähintään he saavat oman viiteryhmänsä ja someseuraajakuntansa hyväksyntää, kun olivat niin valistuneita ja ”hereillä”, että näkivät rasismia siellä, missä kukaan muu ei ollut sitä vielä nähnyt. Parhaimmillaan he pilaavat jonkun elämän. Heille itselleen ei voi tulla kielteisiä seurauksia. Saattavathan he saada vihaisia ja uhkaavia viestejä, mutta niin ikävää kuin se onkin, niistä tuntuu tulleen arkipäivää, mikäli ottaa julkisesti kantaa herkkiin asioihin. Ne eivät myöskään katso puoluekantaa; niitä saavat yhtä lailla niin oikeistolaiset kuin vasemmistolaisetkin. Tietääksemme yksikään vasemmistolainen tai liberaali ei ole kuitenkaan menettänyt työpaikkaansa tai apurahojaan liiallisen vasemmistolaisuutensa tai radikaaliutensa vuoksi, kun taas konservatiivisia, isänmaallisia, maahanmuuttokriittisiä ja/tai muuten väärämielisiä taloudellisen painostuksen uhreja on riittämiin. Kärsimään on joutunut epäiltynä mm. rasismista (Maria Asunta [4]), fasismista (Sielunvihollinen [5]), homovastaisuudesta (Aki Ruotsala [6]) ja seksuaalisen häirinnän vähättelystä (Tuomo Pesonen [7]). Kukin voi tutustua tapauksiin ja olla niistä mitä mieltä tahansa, olivat yksittäiset tapaukset oikeutettuja tai eivät, mutta on mahdotonta kieltää tämän ilmiön olemassaolo. Ajattelemattomista puheista tai vääristä mielipiteistä on tullut anteeksiantamaton rikos. Niin sanotussa *cancel*-kulttuurissa sanoista on tullut hyväksyttävä peruste katkaista työsuhde (ja muutkin suhteet), vaikka ihminen pahoittelisikin sanojaan jälkikäteen. Toisin sanoen sanoihin on alettu suhtautua kuin tekoihin. Vertauskohtana: harva katkaisisi

parisuhdetta, jos toinen vihastuksissaan huutaisi, kuinka tekisi mieli pettää, mutta monikin eroaisi, mikäli toinen todella pettäisi. Edellisen aiheuttaman vahingon voi tietyllä tapaa perua (”en tarkoittanut sitä”), mutta jälkimmäisen ei (tarkoitti tai ei, luottamus meni). Yhteiskunnallisessa keskustelussa sanoihin tunnutaan kuitenkin suhtautuvan samalla vakavuudella kuin tekoihin (Sisäministeriön orwellilaisen iskulauseen mukaan ”sanat ovat tekoja” [8]) ja sopimaton, loukkaavana pidetty ilmaus tai vitsi ovat nykyään yhtä päteviä irtisanomisen syitä kuin vaikkapa seksuaalinen häirintä, oikeudessa todettu syrjintä tai rasistinen väkivallanteko. Sana-aktivistit luovat, ylläpitävät ja hyödyntävät tätä ilmapiiriä. Virheellisestä rasismisyytöksestä ei tule esittäjälleen mitään kielteisiä seurauksia, kun taas suuren yleisön *uskomasta* syytöksestä seuraa kohteelleen pahimmillaan elannon, uran ja maineen menetys. Tällaisen kulttuurin ylläpito ja hyödyntäminen poliittisten (ja muidenkin) vastustajien vaientamiseen on yksinkertaisesti vallankäyttöä, vieläpä tuhoisaa ja itsekästä sellaista.

Kuitenkaan rasismisyytöksiä esittäneitä ei hiillosteta niistä, etenkään jos he ovat ”pyhiä uhreja”, vähemmistöjen jäseniä. Heidän mielettömyyksiään ei uskalleta kyseenalaistaa. Seuraa korkeintaan hellää ja lähtökohtaisen sovinnollista ymmärryksen etsintää. Eikä sellaisessa välttämättä ole mitään pahaa, jos sama asenne vain pätisi muidenkin virheiden kohdalla. Nykytilanteessa toinen laita käy julkista keskustelua ainoana aseistettuna osapuolena. Kuinka mielekästä, rehellistä ja avointa keskustelua se sitten on, sitä voi miettiä.

PELON ILMAPIIRI

Jokaista harhaoppisen irtisanomista seuraa vähintään sadan kriittisen äänen itsesensuuri, joiden hiljaisuus vuorostaan kaikuu ja vaikuttaa koko kulttuuriin poissaolollaan. Väärinajattelijoiden vaikeneminen saa ihmiset luulemaan, että kaikki muutkin kannattavat nykymenoa, mikä tekee toisinajattelusta henkisesti entistä hankalampaa. (Esimerkiksi vuonna 2017 suomalaisista 60% piti silloista maahanmuuttoa liiallisena [9], mutta tätä tuskin olisi arvannut julkisesta keskustelusta.) Lukemattomia ihmisiä vaikenee

jokaisen sana-aktivistien aikaansaaman irtisanomisen myötä, koska suurin osa ihmisistä ei halua riskeerata perhettään ja elantoaan. He luulevat pienellä myötäilyllä selviävän helpommalla, ja toki niin onkin, mutta ainoastaan lyhyellä tähtäimellä. Pitkän tähtäimen vaikutukset ovat tuhoisat: vaikeneminen, pelko, taiteen näivettyminen ja julkisen keskustelun polarisaatio, jonka maltillisten vaikeneminen mahdollistaa. Ja mikä irvokkainta, vaikenevat ovat ihmisiä, jotka eivät ole rasisteja, *eivätkä siksi halua tulla kutsutuiksi rasisteiksi*. Pelon ilmapiiri puree juuri niihin ihmisiin, jotka ovat vähiten rasistisia. Aidot rasistit eivät vaikene, koska mitä he piittaavat paikkansapitävästä leimasta? Ei rasisti välitä ”kulttuurisesta omimisesta” tai edes koe syyllisyyttä rasismistaan. Ne, jotka kokevat, ovat jo lähtökohtaisesti suvaitsevaisia ja huomaavaisia ihmisiä. Sana-aktivistien aikaansaama ja ylläpitämä pelon ilmapiiri puree vain heikoimpiin ja myötätuntoisimpiin ja suvaitsevaisimpiin, jotka ovat jo lähtökohtaisesti rasisminvastaisen aatteen puolella. He, ketkä pelon ilmapiirissä viettävät unettomia öitä miettien, mitä he saavat ja eivät saa sanoa, ovat ”rodullistettujen” suurimpia ystäviä. Tässä hulluudessa juuri huomaavaisimmat ja vähiten rasistiset ihmiset pelkäävät eniten.

Erinomaisen kuvaava esimerkki pelon ilmapiiristä on Helsingin kaupunginteatterin transpaniikki *Kaikki äidistäni* -näytelmään liittyen. Tapahtumaketju on sekava, joten emme edes yritä kerrata sitä kaikkinensa, mutta siihen liittyy transihmistä tai transvestiittiä (tämä oli ilmeisesti epäselvää tekijöillekin) kuvaava näytelmä, mahdollisesti ”transfobinen” roolitus, julkinen kohu ja lopulta näyttelijä Janne Reinikaisen irtisanominen, joka pian kuitenkin peruttiin. Kaupunginteatterin johtaja Mika Myllyahokin myönsi paniikin todellisuuden: ”Irtisanoin Janne Reinikaisen hätiköidysti.” [10] Kysymys kuuluu: miksi? Mitä Helsingin kaupunginteatteri pelkäsi? Tuskin sitä, että olisi paljastunut ”transfobiseksi” laitokseksi, koska siellä oltiin kuitenkin tekemässä isoa tuotantoa, joka kertoi transihmisestä (en tiedä oikeaa käsitettä näytelmän yhteydessä, eikä julkisesta keskustelusta päätellen tiennyt kukaan muukaan). Ennemmin kaupunginteatteri pelkäsi sitä, että se *leimattaisiin* ”transfobiseksi” – jälleen synonyymi ”pahalle”, jonka tarkkaa merkitystä kukaan ei tunne. Tämä kauhu johti hätiköityihin ratkaisuihin, joista mm. kohuun täysin osaton näyttelijä Reinikainen

olisi joutunut kärsimään, ellei johtaja Myllyaho olisi muuttanut mieltään. Eivätkä sen paremmin Helsingin kirjamessut tai Pori Jazz voineet mitenkään muutamassa tunnissa tehdä valistunutta ratkaisua Timo Hännikäisen [11] ja Aki Ruotsalan [12] tapauksissa. He tekivät nopeat ratkaisut, oletettavasti koska hekin olivat paniikissa. Paniikki ei vain paljastunut, koska heidän ratkaisunsa pitivät ja paniikki saatiin vaikuttamaan päättäväisyydeltä. Paniikki on paljonpuhuvaa. Jos Helsingin kaupunginteatterin johtaja hätääntyy tällaisista syytöksistä, miltä luulette tavallisista ihmisistä, yksityiskansalaisista tuntuvan?

Koska Helsingin kaupunginteatterin tapaus on niin erinomaisen kuvaava, tarkastellaan vielä muutamia lainauksia asiaan liittyvästä julkisesta keskustelusta. (Kaikki kursivoinnit tässä ja myöhemmin ovat tolkun ihmisen.) Helsingin kaupunginteatterin johtaja Mika Myllyaho sanoo: ”Olen huomannut, että *nuoren sukupolven selkeä viesti on, että (kaikkea) ei voi näytellä*. Ja vanhempi sukupolvi, yli viisikymmenvuotiaat, ovat sitä mieltä, että kaikkea voi näytellä. Maailmassa on käynnissä muutos. Tarkkaillaan sitä, mitä taiteissa voi tehdä. *Eihän se sinänsä ole huono asia, että tarkastellaan raja-aitoja, joiden sisällä taidetta tehdään*. Kyllä tekemisen tapoja on muitakin, ja *tarinoita voi kertoa myös muilla tavoin.*”

Myllyaho ilmaisee asian mahdollisimman ympäripyöreästi, mutta kuten kommentista selviää, kyse ei ole ”tarkastelusta” vaan jostain luopumisesta, taiteen tekemisen tapojen muuttamisesta. ”Muilla tavoin voiminen” tarkoittaa käytännössä, että jotkin toiset tavat on julistettu pannaan. Vaikka niitä ei mikään laki kieltäisi, ne on julistettu kansantuomioistuimessa pahoiksi (”transfobisiksi”, ”rasistisiksi”, mitä ikinä) ja siitä seuraa, ettei kukaan voi käyttää niitä, mikäli ei halua itse tulla julistetuksi pahaksi. Totta, teoriassa niitä ei ole kielletty, mutta käytännössä kyllä.

Kun toimittaja kysyy, ”kuka saa näytellä ketä”, transnäyttelijä Miiko Toiviainen vastaa näin: ”*Itse en koskaan käytä sanaa ’saa’*. Miettisin, että haluammeko me ja kannattaako meidän tehdä näin. Se on se, mitä taiteentekijän pitäisi kysyä. Sama pätee rodullistettuihin hahmoihin. *Ihmiset ymmärtävät, että ei kannata laittaa black facea näyttämölle*. On hyvä miettiä, vahvistaako esitys rasistisia rakenteita.” [13]

Jokainen voi itse miettiä, saako (”kannattaako”) 2020-luvulla Suomessa käyttää *black facea* (mustaksi maskeerausta) teatterissa. Eihän sitä mikään laki kiellä, mutta mitkä olisivat seuraukset näytelmän työryhmälle? Jos joku kaikesta kielteisestä palautteesta huolimatta pitäisi yhä perusteltuna käyttää *black facea* teatterissa, antaisiko Miiko samanmielisineen esityksen todella toteutua ja osallisten jatkaa teatteriuraansa myös sen jälkeen? Eikö esityssalin ulkopuolella osoitettaisi mieltä? Eikö tilavuokraajaan otettaisi yhteyttä ja pyydettäisi irtisanomaan sopimus ”rasistisen” teatteriesityksen kanssa? Eikö työryhmän tuleviin työnantajiin otettaisi yhteyttä ja vaadittaisi heitä irtisanomaan ”rasistiset” työntekijänsä? Mikäli työnantaja ei jostain syystä joustaisi (Helsingin kaupunginteatterin johtaja ainakin joustaisi, se on jo nähty), eivätkö valveutuneet teatterityöntekijät boikotoisi näytelmiä, joihin nämä ”rasistiset” teatterilaiset olisi palkattu ja kieltäytyisi työskentelemästä heidän kanssaan? Samassa haastattelussa Toiviainen sanoo: ”Jos tämä tehtäisiin Lontoossa tänä vuonna, *siitä nousisi paskamyrsky*, jonka rinnalla Helsinki kalpenisi.” Niin, ei tarvitse käyttää sanaa ”saa”. Riittää kun tekee ihmisten elämästä helvettiä. Viesti menee kyllä perille.

Koneen säätiön haastattelussa Koko Hubara kieltää vastuunsa samaan tapaan: ”En itse ole sitä mieltä, että vain nainen voi tehdä naisiin liittyviä asioita, lesbo lesboihin, ja juutalainen juutalaisiin – etenkään taiteessa. Taide on vapautta. Mutta, *jokaisen meistä, myös vapaiden taiteen tekijöiden, on pohdittava sitä, mitä implikaatioita juuri meillä tekijöinä on*. Mitä tarkoittaa, jos minä olen valkoinen kirjailija ja kirjoitan mustia ja ruskeita hahmoja? Miksi minulla on tarve tehdä niin? Mitä nuo hahmot ja kehot tuottavat minulle, mitä valkoinen hahmo ja keho ei tuota, ja miksi? Mitkä ovat valkoisten taiteilijoiden ja rodullistettujen muusien/kohteiden historialliset suhteet? *Miten varmistan, etten toisinna stereotypioita ja rodullistamisen prosesseja, jotka ovat osa tosielämän syrjintää?*” [3] Suomen Kuvalehden haastattelussa Hubara sanoo: ”’[M]ikä mandaatti ja valta minulla olisi kieltää mitään?’ Tarkoitus ei ole kieltää. Tarkoitus on herättää keskustelua.” [14]

Alkuperäisessä kirjoituksessaan Hubara kuitenkin tuomitsee Lindstedtin kirjan varauksetta: ”Ihmisenä, joka on saanut juutalaisen kasvatuksen ja tapellut syömishäiriötä vastaan lapsesta saakka, *koen hyvin loukkaavana*, että yksi kokemuksistani ja olemassaoloitani [sic] on yksinkertaistettu jännittäväksi tarinaksi kantasuomalaisen naisen toimesta.” [1]

Niin, käytännössä Hubara ei kiellä mitään, mutta mitäpä luulette, kirjoittaako Lindstedt vielä juutalaisesta syömishäiriöisestä naisesta, kun sellainen on julistettu loukkaavaksi juutalaisia syömishäiriöisiä naisia kohtaan? Haluaako Lindstedt julkisesti asemoitua vastustamaan ”vähemmistöjen oikeuksia”? Haluaako yksikään ”vapaa taiteen tekijä” leimautua ihmiseksi, joka *ei* pohdi ”tekijyydensä implikaatioita” tai varmista, ettei ”toisinna stereotypioita ja rodullistamisen prosesseja, jotka ovat osa tosielämän syrjintää”? (On oleellista huomata, että näissä velvollisuuksissa onnistumisen ja epäonnistumisen arvioi luonnollisesti sana-aktivistien kansantuomioistuin.)

Hubara vastaa tähän retoriseen kysymykseen itsekin, kun SK:n toimittaja sitä kysyy: ”Entä jos Lindstedt kirjoittaisi seuraavaan teokseensa samantyyppisen hahmon? Hubara miettii hetken. ’Se olisi hämmentävää ja hassua.’”

Kieltämättä. ”Halusin vain herättää keskustelua” tai ”kiinnittää huomiota laajempiin valtarakenteisiin” on tuttu vastaus asiaan liittyvissä haastatteluissa. Se on myös kiemurtelua. Todellisuudessa nämä vähemmistöaktivistit rajoittavat ulostuloillaan taiteilijoiden ja kaikkien itseilmaisua harjoittavien kansalaisten vapautta. Jonkin asian käytön tai tekemisen julistaminen ”loukkaavaksi”, ”kulttuuriseksi omimiseksi” tai ”rasistisia valtarakenteita uusintavaksi” johtaa takuuvarmasti sen lopettamiseen – mikäli syytöksen kohde haluaa vaikuttaa sivistyneeltä ja hyvältä ihmiseltä. Suurin osa meistä haluaa; käytännössä kaikki, joitain poikkeuksellisia änkyröitä lukuunottamatta. On yhdentekevää, haluavatko nämä vähemmistöaktivistit herättää keskustelua vai eivät, kun käytännössä heidän ulostulojensa seurauksena on vain kauhua, taiteellista lamaannusta ja hervotonta anteeksipyytelyä. Ymmärrys ei lisäänny vaan vähenee. Ihmiset pelkäävät. On koomista, jopa eksistentialistista väittää tämän jälkeen, että

”hänellä on taiteellinen vapaus” (Hubara, SK) tai että ”en koskaan käytä sanaa ’saa’” (Toiviainen, YLE). Onhan aseella uhatullakin ihmisellä aina valinnanvapaus: hän saa ihan itse päättää, totteleeko uhkaajaa vai kärsiikö seuraukset.

Helsingin Teatterikorkeakoulun tapauksessa toistuu moni edellä esitellyistä sana-aktivismin piirteistä. Suomen Kuvalehden jutussa (11.12.2020) opettajat kertoivat ”vaikeasti määriteltävästä yleisestä ilmapiiristä ja sen aiheuttamasta joukkopaineesta”, jonka vuoksi eräs opettaja kertoi miettineensä ”voiko edes jatkaa työssään”. [15] Moni opettaja kieltäytyi kommentoimasta asiaa nimellään, koska aihe on niin ”herkkä”. Yleisradion jutussa (18.12.) haastatellut opiskelijat tyrmäsivät väitteet painostavasta ilmapiriistä ja kertoivat ainoastaan olevansa ”kriittisiä” ja kaipaavansa ”keskustelua”. [16] Ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Sofia Charifi sanoi: ”*Itselleni ei ole tullut sellaista kuvaa, että opettajat olisivat haluttomia muutokseen*. Aina, kun näistä asioista on keskustelu ylioppilaskunnan ja yliopiston johdon välillä, niin näkemyksemme on otettu hyvin vastaan.” Se, että opettajat kasvokkain myötäilevät opiskelijoiden muutosehdotuksia, tuskin tarkoittaa, ettei painostavaa ilmapiiriä ole olemassa – kenties jopa päinvastoin. Charifi jatkaa: ”Kyse on siitä, että *opitaan yhdessä tapoja tehdä asiat toisin esimerkiksi kielenkäyttöä uudistamalla*.” Kuulostaa kerrassaan kivalta, mutta mitähän mahtaa käytännössä tarkoittaa. Ainakin Taideyliopiston opiskelijoiden henkilökunnalle laatimassa ”inklusiivisuusagendassa” oli 26 kohdan lista ”tarvittavista toimista”. Liitteenä oli lähes 200 artikkelin suositeltu lukulista. 1306 entistä ja nykyistä taidekorkeakoulujen opiskelijaa allekirjoitti yleisluontoisemman vetoomuksen, jossa vaadittiin muutoksia taidekoulujen opetussuunnitelmiin ja sisäänpääsyvaatimuksiin. [17] Vetoomuksen mukaan: ”Tulevaisuudessa antirasististen strategioiden tulee olla erottamaton osa taidekoulutusta. Taide ei koskaan ole epäpoliittista eikä neutraalia ja huomiotta jättäminen on hiljaista hyväksyntää. Siksi vaadimme muutoksia!” Ei suoraan sanottuna kuulosta siltä, että ”opittaisiin yhdessä tapoja tehdä toisin” tai annettaisiin opettajille edes mahdollisuutta suhtautua muutokseen haluttomasti. (Oletettavasti sellaisen mahdollisuuden kaipuu olisi vetoomuksen allekirjoittaneiden mukaan ”valkoista haurautta”, joka vetoomuksen

mukaan ”ilmenee joukkona puolustusliikkeitä, kuten *vastaväitteinä*, vaikenemisena, vihan, pelon tai syyllisyyden ulkoisina ilmaisuina”.)

Muutkin Yleisradion juttuun haastatellut opiskelijat kielsivät painostavansa opettajia. He myös kielsivät kokeneensa itse aatteellista painostusta. Yksikään heistä ei kuitenkaan kieltänyt sellaisen kohdistumista joihinkin muihin opiskelijoihin. Yksikään haastateltu opiskelija ei kertonut, esiintyykö koulussa ollenkaan sana-aktivistisesta hegemoniasta eriäviä mielipiteitä, ja jos esiintyy, kuinka niihin suhtaudutaan. Siitähän alkuperäisessä artikkelissakin oli kyse: painostavasta pelon ilmapiiristä, joka koskettaa sekä oppilaita että opettajia. Ylen juttuun haastatellut eivät koe pelon ilmapiiriä, mikä on tietysti hyvä, mutta se ei vielä todista, etteikö sellaista olisi olemassa.

Jokainen varmasti ymmärtää, että mahdollisilla väärinajattelijoilla on oikeamielisiä opiskelija-aktiiveja korkeampi kynnys jakaa ajatuksiaan julkisesti. Eräs kynnyksen ylittänyt teatterikorkeakoululainen oli Ylelle kokemuksistaan kirjoittanut (23.2.) Liila Jokelin, joka haluaa eroon ”valkoisesta, heteronormatiivisesta ja patriarkaalisesta maailmasta”, mutta kertoo silti pelkäävänsä, ”sillä taantumukselliseksi ja jopa äärioikeistolaisen retoriikan käyttäjäksi leimautuminen saattaa tapahtua hyvin helposti nykyään.” [18] Eräs opiskelijatoveri olikin jo todennut Jokelinin ”valveutumattomaksi (*unwoke*)”. Jokelin kertoo, että viiden vuoden aikana ”yhteiskunnan henkinen ilmapiiri on kokenut valtavan muutoksen.” Jokelinin mukaan sinänsä kannatettavia tavoitteita (mm. em. ”valkoisen maailman” hävittäminen) edistetään vahtimalla ”taideteosten eettistä oikeaoppisuutta”. Jokelinin mukaan ”vahtimisen takaa saattaa paljastua - - kiusaamista tai *puhdasta vallanhimoa*.” Jokelin kertoo aistivansa sekä itsessään että muissa opiskelijoissa oikeaoppisuuden painetta. Jokelin kertoo sukupolvensa olevan taipuvainen tulkitsemaan taidetta ensisijaisesti poliittisesti. Esimerkkinä hän mainitsee rasismisyytökset, joita on kohdistettu Tukholman suurimman taidekoulun ”Valkoinen meri” -tilan nimeen. [19]

Jos Jokelinin kaltainen ”edistyksellinenkin” joutuu pelkäämään leimautumista, miltä luulette niistä opiskelijoista tuntuvan, jotka

eivät halua eroon ”valkoisesta maailmasta”? Tai jotka äänestävät Perussuomalaisia? (Perussuomalainen teatteriopiskelija voi tuntua mahdottomalta ajatukselta, mutta se johtuu vain siitä, että perussuomalaisen teatteriopiskelijan täytyy olla hiljaa politiikastaan.) Oli Teatterikorkeakoulussa yhtään perussuomalaista tai ei, olennaista on se, että sana-aktivisteille jopa *perus* (väli!) *suomalainen* on sietämättömän rasistinen ihminen. Ei tarvitse edes äänestää perussuomalaisia ollakseen rasisti (mihin vielä setämies Husu Hussein vetää rajan [20]), riittää että ”toisintaa valkoisuuden rakenteita”. ”Valkoisen maailman” häviötä toivova Liila Jokelinkin on ”valveutumaton” ja jollain tavalla epäilyttävä ihminen.

Nähdäkseni Jokelinin huolet ovat pääpiirteissään samat kuin tässä julistuksessa esitetyt. Kyse ei ole aatteesta vaan toimintatavoista. Moni voi tietysti ajatella, ettei näyttelijäopiskelijoiden aatteellinen touhuilu kosketa itseä, mutta nämä ihmiset tekevät tulevat teatteriesitykset ja elokuvat, ajan kanssa he päätyvät apurahalautakuntiin ja kulttuuripolitiikan vaikuttajiksi. Nämä ihmiset myös ennakoivat asenneilmapiirin muutosta, toimivat edelläkävijöinä. Jokelinin sanoin: ”Taiteilijat ovat aina olleet yhteiskunnan antenni.” Tai kuten antirasistiset opiskelijat sen itse vetoomuksessaan muotoilevat: ”Valmistuvat opiskelijat ovat osa heitä, joiden unelmat ja ehdotukset rakentavat huomisen todellisuutta.”

Myös sana-aktivistien piirin sisäpuolelta on esitetty kritiikkiä vallitsevaa ilmapiiriä kohtaan. Esimerkkinä pitkän linjan vasemmistoaktivisti ja antirasisti Veikka Lahtinen. Seuraavassa referoimme ja lainaamme hänen ajatuksiaan Helsingin Sanomissa julkaistusta esseestä otsikolla *”Olin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden soturi – kunnes halusin lopettaa sotimisen”* (”sosiaalisen oikeudenmukaisuuden soturi” on suomennos suunnilleen ”sana-aktivistia” merkitykseltään vastaavasta englanninkielisestä käsitteestä *social justice warrior*). [21]

Lahtinen kertoo omaksuneensa kritiikittömästi intersektionaalisten feministien saarnaamia sääntöjä. Hän kertoo, kuinka ”[pyhistä sorretuista] ei koskaan sanottu kriittistä sanaa, vaikka he toimisivat täysin älyttömillä tavoilla”, ja kuinka ”[sortajat] olivat roskaväkeä, joille sai sanoa mitä vain.” Lahtinen kertoo tunteneensa jopa

itseinhoa kuulumisestaan sortajien luokkaan. Lisäksi hän kertoo aistineensa piilotetun käyttäytymiskoodin kaikkialla ympärillään. Ystävät pelkäsivät osallistua keskusteluihin, etteivät vahingossa sanoisi jotain ”väärää”, ja Lahtinen tunnisti saman pelon itsessäänkin. Lahtinen referoi ruotsalaisen feministi Liv Strömquistin ajatuksia tällaisen käytöksen taustoista: Strömquistin mukaan vasemmistolaiset nettiaktivistit kituvat poliittisen vallan puutteessaan, joten he purkavat katkeruuttaan marginaalisesti erimielisiin aatetovereihin. Lahtisen mukaan ”aktivistit loivat sääntöihin perustuvaa ilmapiiriä, jossa oma harkinta ei ollut oleellista, vaan jokaisen asema identiteettien hierarkiassa ratkaisi puheen pätevyyden.” Suomeksi tämä tarkoittaa, että suomalaisten mielipiteet eivät olleet yhtä arvokkaita kuin ulkomaalaistaustaisten, miesten mielipiteet eivät olleet yhtä arvokkaita kuin naisten eivätkä naisten yhtä arvokkaita kuin ”sukupuolivähemmistöjen”, eivätkä heteroiden mielipiteet olleet yhtä arvokkaita kuin ”seksuaalivähemmistöjen”. Pieni joukko ylläpiti myllyä, mutta ”muiden feministien ja antirasistien kyvyttömyys irtisanoutua tästä myrkyllisestä verkkoilmapiiristä tarkoitti, että se hiljaisesti hyväksyttiin.”

Lahtinen esittää monia samansuuntaisia ajatuksia kuin mekin. ”Verkkofeministit” eivät sietäneet ”vääränlaista kielenkäyttöä”, josta rangaistiin ankarasti, esimerkiksi sulkemalla sääntörikkurit ulos keskustelualueilta. Lahtisen mukaan tämä ajoi ihmisiä poliittiseen passiivisuuteen ja ”oikeistoradikalismiin” – joka tapauksessa pois feminismin luota. Aikanaan myös Lahtinen itse suljettiin ulos parhaista aktivistipiireistä, koska hän oli esittänyt vääränlaisen vitsin. Sen tarkoitus oli ollut pilkata poliittisia vastustajia, mutta aktivistitoverien kansantuomioistuin totesi sen silti aatteen tavoitteille haitalliseksi. Kirjoituksensa lopuksi Lahtinen luettelee toimintatapoja, joista irtisanoutuu: ”[H]yvää tarkoittavien mutta kömpelöiden ihmisten nopea tuomitseminen, sääntöjen laatiminen toisille, ja identiteetteihin perustuvien hierarkioiden muodostaminen ihmisten välille.” Lahtisen loppukaneetti voisi olla suoraan meidänkin kynästämme: ”Säännöt ovat pelkkää sanelupolitiikkaa, elleivät niitä noudattavat aidosti ymmärrä ja hyväksy niitä.”

Nähdäkseni Lahtisen päätelmät ovat täysin yhteneviä tämän julistuksen kanssa, vaikka en tiedä olisiko hän itse samaa mieltä.

Vähintään henki ja tarkoitus ovat samat: ei ole kyse antiantirasismista tai -fasismista vaan ahdistavan dogmaattisen keskustelukulttuurin purkamisesta. Se on pitkällä tähtäimellä haitallista myös sana-aktivismiliikkeelle itselleen. Sen lisäksi, että ehdoton hyökkäysstrategia vieraannuttaa maltillisia, se johtaa kohteissaan katkeruuteen ja vastaiskuun. Niin kauan kuin elämme demokratiassa, vihollisten hankkiminen ei ole kestävä strategia millekään poliittiselle liikkeelle.

Pelon ilmapiiri ei vaikuta ainoastaan poliittisesti suuntautuneisiin ihmisiin, vaan se tahraa pikkuhiljaa kaiken julkisen itseilmaisun. Kuten aiemmista esimerkeistä nähdään, varsinkin taidemaailma on hätää kärsimässä sana-aktivistien mielivaltaisten sääntöjen kanssa. Taidekoulussa opiskeleva tuttavamme oli vastikään käyttänyt teoksessaan runsaasti mustaa ja valkoista väriä, leikitellyt niiden symboliikalla. Opiskelutoverien yleisöpalautteessa sanottiin, ettei sellaista ”kannata” tehdä, koska se voidaan tulkita rasistiseksi. Tuttavani ei ollut edes osannut kuvitella teostaan tulkittavan näin. Opiskelijakaverit kyllä ymmärsivät tämän, mutta totesivat vain tosiasian. Olemme siis jo siinä pisteessä, että mustan ja valkoisen vuosituhantinen symboliikka typistyy ihonväriin. Ajattelu on kirjaimellisesti mustavalkoistunut. Taiteilijoiden piirissä tähän vain alistutaan.

Perinteisesti on ajateltu taiteilijan tarkoituksen olevan ensisijainen ja etuoikeutettu lähtökohta teoksen tulkinnalle. Kohdatessaan moniselitteisen taideteoksen suurin osa ihmisistä kysyy yhä: ”Mitä taiteilija haluaa tällä sanoa?” 1960-luvulla tapahtui niin sanottu ”tekijän kuolema”. Taiteilijan tarkoitus syrjäytettiin etuoikeutetusta asemastaan ja kaikenlaiset tulkinnalliset lähtökohdat asetettiin tasa-arvoisiksi. Tämä tarkoitti esimerkiksi mahdollisuutta tulkita 1. maailmansodan sotakokemuksista kertovaa kirjallisuutta homoeroottisuuden kuvauksena – millaiseksi kirjailija ei ollut sitä missään nimessä tarkoittanut. Tunnumme kuitenkin sana-aktivismin myötä ottaneen uuden askeleen. Kuollut taiteilija on kaivettu haudastaan ja asetettu syytetyn penkille kuin paavi Formosus aikoinaan. Taiteilijan tarkoituksella ei ole vieläkään merkitystä, mutta uutena keksintönä on taiteilijan vastuuttaminen hänen teoksistaan tehtyjen tulkintojen perusteella. *Oneironin* tapauksessa Hubara ei kysynyt, oliko Lindstedtin tarkoituksena harjoittaa

kulttuurista omimista. Hubara nimenomaisesti sanoi, että ”[kulttuurisen omimisen] määrittävät ne ihmiset, jotka kustakin omitusta kulttuurista tulevat, eivät enemmistön edustajat.” [3] Selvästikin ”kulttuurinen omiminen” on Hubarasta ja monista muistakin moraalisesti tuomittavaa eli väärin. Hubara voi siis itsevaltaisesti määrittää, milloin Lindstedt on toiminut väärin, eikä Lindstedtilla ole siihen mitään sanottavaa. Sikäli kuin yhteisönä asetamme yksilön vastuuseen tekemistään vääryyksistä, Hubara tuomitsee Lindstedtin eikä puolustukselle anneta puheenvuoroa. Tässä Hubara on toki vain esimerkki laajemmasta sana-aktivistisesta ajattelu- ja menettelytavasta. Kenties asennemuutosta kuvaa se, että *Juhannustanssien* oikeuskäsittelyssä pyrittiin sentään selvittämään, oliko Hannu Salaman *tarkoitus* pilkata jumalaa. Sana-aktivistien johtamassa oikeudenkäynnissä kirjailijan tarkoitusperät olisivat tuomion kannalta yhdentekevät.

VALLANKÄYTTÖ

Sana-aktivistit valittavat aina ja lakkaamatta, eivätkä ole koskaan tyytyväisiä ja ainoa syy miksi kukaan tuntee heidät on heidän valittamisensa. Kuka on koskaan kuullut heidän sanovan mitään myönteistä tai esittävän edes rakentavaa, myötätuntoista kritiikkiä? Asenne on aina vihamielinen ja se kertoo paljon toiminnan taustalla olevista psykologisista syistä (katkeruus, vallanhimo). Työyhteisössä tällainen käytös olisi narsismia. Nakkikioskilla sillä saisi aikaan tappelun. Kulttuuripiireissä sitä pidetään valveutuneisuutena.

Esimerkkejä on lukemattomia. Tässä pari – tosin Yhdysvalloista, jossa kehitys on epäilemättä pidemmällä, mutta suunta on Suomessa sama. Tarkkailkaa tämän kaverin [22] kehonkieltä ja äänensävyä. Yrittäkää etäännyttää itsenne sanojen sisällöstä. Kuvitelkaa, että hän on työnantajanne, joka puhuu teille siitä, kuinka työajat tulisi merkitä seurantalomakkeisiin. Tai aviopuolisonne, joka kertoo, kuinka häntä ärsyttää tapasi jättää likaiset astiat huuhtomatta tiskialtaaseen. Onko vastaanottavainen olo? Puhutteleeko hän sinua kuten vertaistaan, ihmistä jolla on tunteet, historia, ajatuksia ja itseisarvo? Toisessa esimerkissä [23]

näemme valveutuneiden ylioppilaiden ryhmän, joka kieltää rehtoriaan elehtimästä käsillään. Kun rehtori tottelee, oppilaat alkavat avoimesti nauraa hänelle. Kummassakaan tapauksessa ei ole havaittavissa minkäänlaista pyrkimystä kritiikin kohteen kunnioittamiseen tai kohtaamiseen tasaveroisena ihmisenä. Kummassakin videossa sävy on alentuva, nöyryyttävä ja pilkallinen. Valta-asetelma on selvä, mutta se on täysin päinvastainen kuin ääneenlausuttu ja yleisenä totuutena hyväksytty. Vaikka musta on selitetty valkoiseksi, se ei muuta todellisuutta.

Todellisuus ei kuitenkaan näy, ellei katsoja osaa etäännyttää itseään ”itsestäänselvyyksistä” ja katsella tilannetta ulkopuolelta, ”tyhmästi”, vailla ennakko-oletuksia kuin avaruusolio tai ihannesosiologi. Vallankäyttö suorastaan hyppää silmille, kun luovutaan siitä ennakko-oletuksesta, että valkoiset sortavat mustia ja enemmistöt vähemmistöjä ja sana-aktivistit ovat rohkeita oikeudenmukaisuuden puolestapuhujia ja muut pahoja syrjinnän mahdollistajia. Tässä täytyy etäännyttää itsensä sanotusta asiasta ja tarkastella konkreettisia tapahtumia. Kun ”sorrettu” vihaisesti ojentaa ja ”sortaja” vastaa ojennukseen vuolain anteeksipyynnöin ja lupaa kaikin keinoin pyrkiä sortamaan vähemmän, ei kaikki ole aivan sitä miltä kuulostaa vaan päinvastoin juuri sitä miltä näyttää. Ongelma on tällaisen neutraalin, etäännytetyn katseen saavuttamisessa. Esimerkiksi jos on tottunut pitämään köyhiä laiskoina ja rikkaita ahkerina, on lähes mahdotonta nähdä sitä yhteiskunnallista epätasa-arvoa, joka köyhien ja rikkaiden välillä vallitsee ahkeruudesta tai laiskuudesta huolimatta. Samaan tapaan meidän on vaikea nähdä todellista valtamekaniikkaa ”sorretun” ja ”sortajan” leimojen alla, mutta kun sen kerran tunnistaa, sitä on vaikea olla näkemättä kaikkialla. Yksi komentaa, toinen tottelee ja jos ei tottele, häntä rangaistaan tottelemattomuudestaan. Yhtä ei koskaan rangaista, vaikka hänen komentonsa olisivatkin olleet virheellisiä tai haitallisia. Yksi arvostelee, toinen tekee julkisia katumusharjoituksia ja lupaa parantaa tapansa. Yksi puhuttelee toista kuin jotain itseään alhaisempaa, jotain vastenmielistä, halveksuttavaa, ja toinen pyytää anteeksi omaa olemassaoloaan, omaa alhaisuuttaan, tunnustaa pahuutensa ja lupaa yrittää parantaa tapojaan. Ja aina se yksi käskee ja kritisoi ja aina se toinen tottelee ja nöyristelee. Sitä yhtä vain kutsutaan ”sorretuksi” ja sitä toista ”sortajaksi”. Tätä päivänselvän näköhavainnon

vastaista nimittelyä sitten oikeutetaan mitä erikoisemmilla käsitehimmeleillä. Ne ovat kieltämättä vaikuttavia. Mutta jos niitä vain uskaltaa kyseenalaistaa, huomaa niiden sortuvan hetkessä. Tämä paljastui esimerkiksi Suomen Kuvalehden jutussa, jossa yritettiin selvittää ”kulttuurisen omimisen” käsitteen merkitystä. Sukupuolentutkimuksen professori ei osannut määritellä sitä ja käski toimittajaa kysymään käsitteestä kirjoittaneelta tohtorilta. Tämäkään ei osannut määritellä käsitettä ja kehotti vuorostaan kääntymään sosiaaliantropologian professorin puoleen, joka sitten selväsanaisesti kielsi käsitteen tieteellisyyden ja kuvasi sitä sanoin ”ristiriitainen ja monin tavoin huono”. Tällaisen ”yhdysvaltalaisen, eri kulttuuriryhmien kamppailuissa” käytetyn käsitteen perusteella kuitenkin päätetään, millaisia radio- ja televisio-ohjelmia Suomessa tehdään ja esitetään. [14]

Sana-aktivistien tyyli kertoo paljon heidän perimmäisistä tarkoitusperistään. Heidän esittämänsä kritiikki ei ole koskaan rakentavaa. Rakentava kritiikki antaa kohteelleen aina mahdollisuuden ottaa kritiikki vastaan menettämättä kasvojaan. Laura Lindstedt ei olisi mitenkään voinut hyväksyä Hubaran esittämää kulttuurisen omimisen syytettä menettämättä kasvojaan. Lindstedtillä oli vain kaksi mielekästä vaihtoehtoa: myöntää rasisminsa (eli nöyrtyä ja alistua) tai kieltäytyä koko keskustelusta (kuten tekikin). Syytteen kieltämiseen hän ei lähtenyt, sillä se olisi tarkoittanut vähemmistöaktivistin avointa ja itsetuhoista haastamista. Joka tapauksessa sana-aktivistien vihamielinen ja tuomitseva tyyli herättää epäilyksen kritiikin todellisista motiiveista: onko tarkoituksena todella vähentää rasismia? Mikäli olisi, eikö kritiikki kannattaisi esittää myötätuntoisesti ja rakentavasti, niin että kohde voisi todella vähentää (oletetusti) rasistista käytöstään ja säilyttää silti kasvonsa, vaikuttaa ihan hyvältä tyypiltä? Nykymallin mukaan kohde voi vain nöyryyttää itsensä julkisesti, pyytää anteeksi ja alistua, mikä saa hänet vaikuttamaan ainoastaan heikolta ihmiseltä. Tällaisen alistumisen herättämä vaistomainen katkeruus on arvatenkin vähemmistöaktivistien suomalaisten ”liittolaisten” fanaattisuuden taustalla. Itse kerran alistuneet tahtovat purkaa katkeruutensa ja alistaa nyt itse vuorostaan, mistä syystä he hyökkäävät toisten suomalaisten kimppuun paljon röyhkeämmin kuin kukaan ”rodullistettu” itse. Ilmiö on jokaiselle tuttu koulun pihalta. Äsken lyöty lapsi lyö pian itseään pienempää,

kostaa oman alistamisensa itseään heikommalle. Armeijan simputusperinne on aivan samaa sosiaalipsykologiaa. Kansankielellä ”pannaan vahinko kiertämään.”

Tämän kaiken tulisi herättää epäilys: onko tämän sana-aktivismin tarkoituskaan vähentää rasismia? Välillä on tarpeen etäännyttää itseään retoriikasta ja tarkastella asiaa funktionalistisesti: mitä seurauksia tietyllä toiminnalla on ja voisiko olla niin, ettei kyseessä ole harmillinen sivuvaikutus tai välivaihe matkalla prosessin päätökseen vaan itse tarkoitus? Tulisi tarkastella lopputuloksia: mitä tämä kohukulttuuri todella saa aikaan? Hävittääkö se todella rasistiset ihmiset valta-asemista, vai ahdistaako se sittenkin vain tavallisia ihmisiä, pelottelee heidät osallistumasta julkiseen keskusteluun tai ilmaisemasta itseään vapaasti? Voisiko vieläpä olla niin, ettei jälkimmäisessä ole kyse epäonnistumisesta vaan nimenomaan onnistumisesta; että tämä pelon ilmapiiri ei ole ikävä sivutuote vaan koko toimen varsinainen tavoite? Tässä tapauksessa: voisiko olla niin, ettei ammattipöyristyjien tarkoituksena olekaan vaientaa aitoja rasisteja ja natseja? Että ”Ei natseja Turkuun!” -päivitys ei olekaan suunniteltu karkottamaan natseja – sellaisia harvemmin löytyy kyseisiä päivityksiä tehtailevien kavereista – vaan pelottelemaan oman tuttavapiirin kriittisiä ja oikeistolaisia ääniä vaikenemaan natsileiman pelossa ja samalla moraalipatsastella antifasistikavereille: ”Minäkin huudan, minäkin olen hyvä!” Että tavoitteena olisikin pelotella maltilliset ja kriittiset hiljaisuuteen sana-aktivistien hirmuvallan edessä? Väitämme, että joidenkin osalta kyse on juuri tästä. Syrjinnän vastustaminen on heidän kohdallaan valeasuista syrjintää.

Vähemmistöihin, sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja maahanmuuttoon liittyvää keskustelua kuvaillaan usein miinakentäksi. Vertauskuva on osuva, ehkä osuvampi kuin sen käyttäjät ymmärtävätkään, sillä vaikka miinoihin astutaan vahingossa, ne asennetaan aina tarkoituksella.

Koko Hubaran pöyristyminen on vallankäyttöä, jolla hän yrittää pelotella ja vaientaa Laura Lindstedtiä ja kaikkia muita suomalaisia: ”Ellette kirjoita kuten minä haluan, minä pöyristyn ja teen asiasta numeron.” Vaikka Hubaran ulostulosta ei seurannutkaan Lindstedtin ristiinnaulitsemista, saavutettiin pelotevaikutus silti. Lindstedt

selvisi ryöpytyksestä, koska hän oli 1) nainen ja 2) silloista Sipilän hallitusta palkintopuheessaan ankarasti arvostellut 3) tuore Finlandia-voittaja, joka oli siten 4) kanonisoitu ”hyväksi kirjailijaksi”. Nämä seikat suojelivat häntä. Kuka olisi vastaavassa tilanteessa puolustanut aloittelevaa tai jo-ummehtunutta mieskirjailijaa, joka ei olisi ollut kulttuuri-instituutioiden suosiossa ja/tai olisi edustanut poliittista oikeistoa? Niinpä vaikka Lindstedt säilyi pystyssä, ymmärtävät kaikki muut jatkossa olla kirjoittamatta noista ”rodullistetuista”, etteivät vain herättäisi sana-aktivistien vihaa. Ja niin kauan kuin näin on, voivat Hubara ja kumppanit valittaa suomalaisten rasistisuutta, kun ”rodullistetuilla” ei ole ”representaatiota” (eli edustusta, näkyvyyttä taiteessa ja viihteessä). Käytännössähän tämä vaatimus – että ”representaatiota” täytyy lisätä, mutta sitä eivät saa suomalaiset tehdä – on vaatimus julkaista lisää ”rodullistettuja” kirjailijoita. Mieluummin kuin suomalaisia, vaikka suomalaiset olisivat parempia. Tätä ei vain voi vielä esittää aivan näin suoraan, mutta jos hetken miettii, ymmärtää tämän olevan ainoa mahdollinen lopputulos, joka edes teoriassa tyydyttäisi Hubaraa: että kustantamot alkaisivat suosia ”rodullistettuja” suomalaisten kirjailijoiden yli; toisin sanoen syrjiä suomalaisia kirjailijoita.

Onko tällainen edellä hahmoteltu vallankäyttö Hubaran osalta oikeutettua on erillinen kysymyksensä. Tarkoituksemme on nyt vain herättää suomalaiset tämän vallankäytön todellisuuteen. Toki meitä voi vuorostaan syyttää poliittisista tarkoitusperistä. Vaikka niin olisikin, olennaisena erona on se, ettemme me tahdo sanella Hubaralle tai kelleen muullekaan, mitä he saavat tai eivät saa kirjoittaa. Tahdomme ainoastaan turvata tuon vapauden itsellemme ja kaikille muillekin. Emme tahdo estää Hubaraa kirjoittamasta, vaan herättää muut Hubaran kirjoitusten vaikutuksiin, jotka käytännössä rajoittavat kaikkien muiden, eritoten suomalaisten ilmaisunvapautta. Se, että me kirjoitamme näin, ei vaikuta Hubaran mahdollisuuksiin arvostella meitä. Kun Hubara kirjoittaa Lindstedtistä, se vaikuttaa kaikkien suomalaisten mahdollisuuksiin kirjoittaa vastaavista aiheista. Sana-aktivistit tahtovat rajoittaa muiden ilmaisunvapautta. Me tahdomme lisätä sitä.

Me emme tahdo vaientaa Hubaraa vaan paljastaa hänen vallankäyttönsä. Sen jälkeen siihen voi yhä halutessaan alistua.

Mielestämme ihmisten olisi vain hyvä olla tietoisia sellaisesta. Hubara saa yhä kirjoittaa, me vain toivomme, että tolkun enemmistö lakkaisi ottamasta hänen absurdeja vaatimuksiaan vakavissaan.

Hubara ja muut sana-aktivistit käyttävät suomalaisiin valtaa, toisin sanoen pyrkivät alistamaan meitä. On aika tiedostaa ilmiö ja kutsua sitä oikealla nimellään. Mikäli joku tahtoo alistua tähän vallankäyttöön, kaikin mokomin. Mutta on hyvä tietää alistuvansa. Me emme aio lähteä siihen leikkiin, että kirjoittaisimme mitä Hubara tai kukaan muukaan haluaa. Ennemminkin päinvastoin: innostumme kirjoittamaan siitä, mistä kielletään kirjoittamasta. (Olemme vaikeita luonteita.) Ja ottakaa mahdolliset alistujat huomioon se mahdollisuus, ettei Hubaraa voi tyydyttää. Sillä kuka osaisi kuvitella tulevaisuuden, jossa Hubara ei valittaisi; jossa suomalaisessa kulttuurissa olisi tarpeeksi ”representaatiota”, rikkautta ja monikulttuurisuutta? Mitään utopiaa ei ole. Tämä hullunmylly *on* heidän tavoitteensa: sekoilu jossa suomalaiset omassa syyllisyydentunnossaan antavat täysin kohtuutonta huomiota ja valtaa tietyille ihmisille ainoastaan heidän etnisen taustansa vuoksi. (Se on muuten rasismia.) Paljolti he ovat onnistuneet. Suomalaiset eivät uskalla kutsua sortoa sorroksi tai rasismia rasismiksi, kun sitä harjoittaa vähemmistön jäsen heitä itseään kohtaan. Tai suomalainen suomalaista kohtaan.

Suomalaisiin kohdistuva vallankäyttö on epäpolitisoitua. Siitä ei saa puhua. Se on ikään kuin itsestäänselvyys ja oikeutettua, luonnollista, näkymätöntä, samoin kuin rotuerottelu Yhdysvalloissa sata vuotta sitten. (Tarkoituksemme ei ole verrata sorron määrää tai voimakkuutta, vaan kiinnittää huomiota tilanteiden muodolliseen samankaltaisuuteen.) Mikään puolue ei ajanut mustien oikeuksia, ennen kuin he alkoivat ajaa niitä itse. Vasta heidän tehtyään esityöt eli aloitettuaan kulttuurisen kamppailun ja otettuaan suurimmat riskit, tultuaan pahoinpidellyiksi ja murhatuiksi, asiasta saattoi tulla poliittinen kysymys, josta käytiin poliittinen kamppailu, jonka mustat lopulta voittivat. Mikäli suomalaiset tahtovat vapautua tästä sana-aktivistien harjoittamasta syrjinnästä, suomalaisiin kohdistuva vallankäyttö täytyy politisoida. Siihen tullaan reagoimaan yhtä vihamielisesti kuin mustien vastaavaan yritykseen Yhdysvalloissa vajaat sata vuotta sitten, koska sen politisoiminen uhkaa kaikkia

niitä, joiden valta-asema perustuu tähän suomalaisiin kohdistuvaan vallankäyttöön ja kulttuuriseen alistussuhteeseen. Nämä ihmiset eivät raivostu mistään oikeudentunnosta vaan pelosta; koska he pelkäävät oman asemansa puolesta. Mikäli suomalaiset voittavat poliittisen taistelun ja heittävät kohukulttuurin, identiteettipolitiikan ja ”poliittisen korrektiuden” kahleet yltään, kaikki vähemmistöjen liittolaiset jäävät tyhjän päälle; silloin he olisivat lyöneet vetoa häviävän hevosen puolesta ja menettäneet kaiken. Heillä olisi enää Hubara, jota kukaan muu ei ottaisi vakavissaan. Sillä hetkellä tosin hekin lakkaisivat nöyristelemästä Hubaraa, sillä tuolla nöyristelyllä ei enää voittaisi oikeutta nöyryyttää vuorostaan joitain muita. Sitä jäisi ns. ”junan ensimmäiseksi”, joka joutuu ottamaan, mutta ei saa itse antaa. Siinä vaiheessa on parempi unohtaa koko juttu ja lähteä kotiin.

Ilmiö on tuttu kommunismista, kun porvarillisen järjestelmän pudokkaat kiirehtivät liittoutumaan työväen kanssa varmistaakseen edullisen yhteiskunnallisen asemansa tulevassa utopiassa. Kukaan ei vihaa porvaria niin paljon kuin toinen porvari. (Sama laihtuneiden lihavien ja raitistuneiden alkoholistien kohdalla.) Suomen kaltaisessa maassa ilmiö korostuu, koska meillä on dramaattinen alitarjonta pöyristymisalttiista vähemmistöistä. Suomalaiset pyrkivät vastaamaan kysyntään ja pöyristyvät vähemmistöjen puolesta, minkä lisäksi on tietysti myös välimuotoja kuten helsinginsaamelaisia. Todennäköisesti tänä päivänä suomalaisen rasismista loukkaantuva onkin toinen suomalainen. Tämä ei muuta asian sosiaalista dynamiikkaa: kyse on yhtä lailla vallankäytöstä. ”Hei tuo oli kyllä nyt aika rasistista puhetta!”, tarkoittaa: ”Minä tiedän enemmän kuin sinä ja siksi saan määrätä mitä sinä saat ja et saa sanoa!”

Suurin osa sana-aktivisteista on varmasti aidosti hyväntahtoisia ihmisiä, ydinporukan hyväksikäyttämiä ”hyödyllisiä idiootteja”, jotka uskovat aatteeseen ja tahtovat parantaa maailmaa. He saattavat kokea ydinporukan radikaalit otteet kiusallisiksi ja ahdistaviksi, mutta eivät uskalla arvostella niitä. Osa sana-aktivisteista taas on opportunistisia hyväntekijöitä, joille ylevä päämäärä pyhittää alhaisimmatkin keinot. He ovat valmiita mihin tahansa alistaakseen pahoina pitämänsä ihmiset. Sitten ovat tietysti erikseen puhtaasti vallanahneet. Sinänsä he ovat oikeilla apajilla, että valtaa on jaossa

ja paljon, jos vain viitsii julkisesti valittaa mitä mitättömämmistä asioista.

Vaikka sana-aktivismilla olisikin joskus ollut oikeutus, on siitä kauan sitten tullut Hubaran kaltaisille ihmisille vain vallankäytön väline. Eikä siinä itsessään mitään. Sellaisia me ihmiset olemme. Jeesus sanoi: ”Rakasta lähimmäistäsi kuten rakastat itseäsi”, ja hänen nimissään on poltettu lähimmäisiä elävältä (kts. §9). Me tuppaamme sotkemaan vallan kaikkeen mihin koskemme. Ei ole niin hienoa aatetta, etteikö sitä voitaisi tahria alhaisten motiivien mutaan.

Tolkun ihmisten täytyy ymmärtää, ettei vastapuoli pelaa samoilla säännöillä. Tämä ei tarkoita, että tolkun ihmisten täytyisi luopua ihanteistaan, mutta lakatkaa hyvät ihmiset kunnioittamasta öykkäreitä järkeilyllänne. He eivät kuuntele, eikä heitä voi vakuuttaa. *Mutta* on elintärkeää erottaa "hyödylliset idiootit" ideologeista, ideologian uhrit sen varsinaisista käyttäjistä. Suurin osa "valkoisesta etuoikeudesta" ym. puhuvista oletettavasti uskoo asiaansa todella ja luulee parantavansa maailmaa ja toimivansa oikein. He eivät ole miettineet asiaa loppuun saakka. Mutta ideologit tietävät kyllä, kuinka epäjohdonmukaisia ja mielettömiä heidän vaatimuksensa ovat. Eikä niiden tarkoitus olekaan tulla täytetyksi vaan alistaa vastapuoli.

Kiihkeimmät sana-aktivistit ovat vakuuttuneita päämääränsä ylevyydestä. He ajavat mielestään objektiivisesti oikeudenmukaista asiaa, vähemmistöjen oikeuksia. He kokevat sen oikeuttavan mitkä tahansa keinot: kiusaamisen, kiristämisen, valehtelun... Samasta syystä maltillisemmat sana-aktivistit sietävät törkeää käytöstä omiltaan, vaikka kokisivatkin sen Veikka Lahtisen tapaan ahdistavaksi ja kyseenalaiseksi. Päämäärä on kuitenkin hyvä ja jokainen haluaa olla ”hyvä liittolainen” vähemmistöjen edustajille. Se tarkoittaa ehdotonta omien puolustamista ja ryhmäkuria. Rivistä ei poiketa. Muutos toimintatapoihin voisi kuitenkin tulla ainoastaan liikkeen sisältä. Tällä hetkellä ollaan umpikujassa, jossa syrjinnänvastainen liike ei kykene sisäiseen kritiikkiin, mutta ulkopuolelta tuleva arvostelu leimataan äärioikeiston juoneksi.

POLARISAATIO

Oli taustalla mikä tavoite tahansa, maltillisten vaikeneminen on pelon ilmapiirin todellinen lopputulos. Kymmenen vuoden ”rasisti!”-räkytyksen jälkeen pahamaineinen Jussi Halla-aho on todennäköisesti Suomen seuraava pääministeri ja vähintään kannatukseltaan suurimman (Helsingin Sanomat, 20.1.2021) eduskuntapuolueen puheenjohtaja. Onnistuiko pöyristyminen vähentämään ”rasismia”? Onko keskusteluilmapiiri parantunut mielipidevainojen myötä? Niin, täytyy harkita myös sitä vaihtoehtoa, etteivät nämä koskaan olleetkaan tavoitteita; että tavoite oli alun alkaenkin pöyristyjien oman henkilökohtaisen valta-aseman pönkittäminen ja julkisen keskustelun polarisaatio. On ainakin vaikea kuvitella, mihin muuhun tällainen toiminta voisi johtaa. Satoja tuhansia perussuomalaisia (puhumattakaan miljoonista nykyiseen maahanmuuttopolitiikkaan kriittisesti suhtautuvista) ei voida ohittaa demokratiassa. He eivät katoa toivomalla eivätkä käskemällä. Mitä siis tulisi tehdä? Kiukuttelu ja demonisointi eivät ainakaan edistä keskustelua. Kenties keskustelu ei olekaan tavoite. Ehkä päämääränä on polarisaation kiihdyttäminen vallankumouksen laukaisevaan kriisiin saakka? Toivomme todella, ettei Suomesta löydy näin huuruista vasemmistofantasiaa. Itse kuvittelisimme näiden pöyristyjien ajattelun lyhytnäköisemmäksi. He nauttivat valta-asemastaan ja ajattelevat ”rasistin” kärsimyksen edistävän hyvää asiaa. Ei tarvita sen kummempaa. He eivät ole miettineet vuoden tai edes kymmenen päähän: mitä sitten? Onko kaikki ”rasistit” erotettu viroistaan ja ajettu maan alle tai maalle asumaan? Onko julkinen keskustelu auvoisaa ja rauhanomaista, kun ”rasistit” eivät uskalla enää osallistua siihen? Onko eduskunnassa vain punavihreitä, kun oikeisto on ymmärtänyt alkaa hävetä itseään ja lakkauttanut kaikki puolueensa? Nähdäksemme nämä eivät ole realistisia vaihtoehtoja. Emme ole itsekään hääppöisiä ennustajia, mutta uskoaksemme nykytilanne pahenee vielä paljon ennen kuin se alkaa parantua. Polarisaatio tulee etenemään ja 10 vuoden päästä pelon ilmapiiri on paljon nykyistä sakeampi. Se on pahentunut jo 10 vuotta eikä osoita paranemisen merkkejä.

Täytyy huomauttaa, että tämän johdannon tarkoitus ei ole missään nimessä mitätöidä naisten tai erilaisten vähemmistöjen kohtaamaa todellista sortoa. Sitä on. Tarkoitus on kiinnittää huomiota siihen epäoikeudenmukaiseen tapaan, jolla jotkut käyttävät tuon todellisen sorron vastustamista keppihevosena moraalipatsastelulle, vallankäytölle ja paljaalle kostonhimolle.

Johdannon tarkoitus ei ole usuttaa enemmistöä vähemmistöjen kimppuun vaan raivata tilaa myös vähemmistöaktivismin ja erityisesti sen toimintatapojen kritiikille. Vähemmistöaktivismi on aate siinä missä muutkin, mutta tällä hetkellä sitä ei uskalleta kritisoida, koska tällöin ihminen leimataan vähemmistöjen oikeuksien vastustajaksi. Esim. ”MeToo”-liikettä arvostelevien miesten väitetään vain pelkäävän omien väärinkäytöstensä paljastumista, jne.

Kyse on siitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus tulla kohdatuksi tasaveroisena yksilönä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Kääntäen: kellään ei ole velvollisuutta joutua kuuntelemaan panettelua, kokemaan syrjintää tai kärsimään julkista nöyryytystä. Epäilemättä erilaisten vähemmistöjen asemasta ja heidän kohtaamastaan todellisesta syrjinnästä on paljon puhuttavaa, mutta keskustelua ei voida käydä pelon ilmapiirissä. Mitään aitoa ajatustenvaihtoa tai yhteisymmärrystä ei synny, mikäli toista osapuolta ei voi aidosti haastaa ja mikäli keskustelussa piilevää valta-asetelmaa ei uskalleta edes lausua julki, saati sitten vastustaa. Jos keskustelu onkin tapahtunut perinteisesti valtaväestön ehdoilla, ei toiseen ääripäähän kallistaminen edistä asiaa vaan synnyttää ainoastaan katkeruutta, joka voi purkautuessaan syöstä vähemmistöjen oikeudet kivikautiselle tasolle. Demokratiassa päätökset tehdään yhdessä, eikä yksikään osapuoli voi lähestyä mitään poliittista kysymystä omahyväisellä ja itsepäisellä asenteella: ”Me tiedämme miten asiat tulisi järjestää ja me tulemme saamaan tahtomme läpi, vastustuksesta viis!” Tuollainen ajattelu on puhdasta utopiaa tai sitten totalitarismia. Demokratiassa kukaan ei saa tahtoaan sellaisenaan läpi. Jos kaikki pitäisivät tämän mielessään, olisi keskustelu jo lähtökohtaisesti terveellisempää.

Tarkoitus ei ole kieltää keskustelua rasismista vaan ainoastaan todeta se tosiasia, että sana-aktivistien vaatimukset eivät toimi kuin heihin, jotka ovat valmiita alistumaan. Aidosti rasistisia ihmisiä teatterikorkeakoulun ”inklusiivisuus” ei hetkauta suuntaan eikä toiseen, kun taas hyväntahtoiset, rasismia vastustamaan pyrkivät ihmiset se ajaa vainoharhaisuuteen ja synnintuntoon. Alentuva sävy kylvää katkeruutta. Määräily tuppaa synnyttämään vastustusta. Tämä kaikki tulkitaan helposti ”valkoiseksi hauraudeksi”. Mutta jos valkoisten tunteet ovat yhdentekeviä tässä suuressa rasisminvastaisessa taistelussa, täytyy valkoisen ihmisen kysyä, mitä syytä hänen on siihen osallistua. Joko tämä on jotain yhteistä, jolloin myös valkoisten sanan täytyy painaa, tai sitten tässä on kyse eriväristen ihmisten välisestä valtakamppailusta, jolloin valkoisilla ei ole kerrassaan mitään syytä antaa mitään periksi vaan päinvastoin heidän kannattaa taistella kaikin mahdollisin keinoin värillisten ihmisten pyrkimyksiä vastaan. Toisin sanoen, joko molemmat osapuolet voivat hyötyä tai sitten kyse on ns. ”nollasummapelistä”, jossa on jaossa vain rajallinen määrä ”tasa-arvoa”. Joko valkoisten ihmistenkin tunteet täytyy huomioida (”valkoisen haurauden” käsitettä vastaan); heidät täytyy kohdata tasa-arvoisina osapuolina yrityksessä parantaa *yhteis*kuntaa – tai sitten kyse on ”kaikkien sodasta kaikkia vastaan”, jolloin mitään yhteistyötä tai yhteistä hyvää ei ole eikä voikaan olla, vaan kyse on yksinkertaisesti armottomasta valtataistelusta, jossa aina kun joku voittaa, joku toinen häviää. Kaikki politiikka on tällöin vain enemmän tai vähemmän naamioitua sotaa. Me emme usko siihen. Me tolkun ihmiset emme usko sotaan vaan yhteisen hyvän mahdollisuuteen. Nähdäksemme ihmiset voivat saavuttaa yhdessä enemmän kuin yksin. Tämä tosiasia vie pohjan mustavalkoiselta me-vastaan-ne-ajattelulta. Tietysti jotkut silti katselevat kaikkea yhteiskunnallista valtakamppailun näkökulmasta. Silloin he eivät pelaa samoilla säännöillä kuin me tolkun ihmiset. Heillä on omat sääntönsä ja he tietävät ne; ne ovat heille selvät, mutta eivät meille. Me emme enää tiedä edes omia sääntöjämme. Siksi kirjoitamme tämän kaiken. Jotta sääntömme olisivat selvät edes meille. Ja toivottavasti myös heille, jotka eivät niitä allekirjoita eivätkä niihin usko. Epäilemättä he voivat käyttää niitä hyödykseen häikäilemättömässä valtataistelussaan. Mutta me voimme kieltäytyä taistelemasta. Se ei kuitenkaan tarkoita, että meidän pitäisi alistua. Me määritämme omat sääntömme keskustelulle ja noudatamme niitä itse, mutta

vaadimme myös keskustelukumppaniemme noudattavan niitä. Me kohtelemme kaikkia yksilöinä; emme kohtaan ketään ryhmänsä edustajana emmekä mitätöi tai väheksy kenenkään mielipiteitä hänen ryhmäjäsenyyksiensä vuoksi. Mutta mikäli samaa perustavaa kohteliaisuutta ei osoiteta meitä kohtaan, meidän ei tarvitse osallistua keskusteluun. Miksipä haluttaisiinkaan kuulla mielipiteitämme, kun ne kerran tiedetään jo ennalta ja leimataan ainoastaan ryhmäjäsenyyksiemme määrittämiksi.

Tämä voi kuulostaa vieraalta, jopa pelonlietsonnalta, ellei lukija satu viettämään aikaa oikeissa ”kuplissa” ja seuraamaan hyvin tietynlaista keskustelua. Voimakkaimmillaan sana-aktivismin kulttuuri rehottaa nuorison keskuudessa ja erityisesti internetissä. Vanhempien ihmisten tai internetiä maltillisesti käyttävien ei tule kuitenkaan kuvitella, että he voisivat välttää pelon ilmapiirin ja sen seuraukset. Tämä on länsimainen, erityisesti yhdysvaltalainen, jatkuvasti yleistyvä muoti-ilmiö, joka tahraa pian yhteiskuntaelämän jokaisen osa-alueen. Varsinaisella yhteydellä rasismiin tai politiikkaan ei ole suurta merkitystä. Esimerkiksi vuonna 2019 Emma-gaalassa (Suomen suurin musiikkialan palkinto) Maustetytöt-yhtyettä ei otettu ehdolle kuin yhdessä kategoriassa eikä palkittu siinäkään, koska Maustetytöt oli käyttänyt sanaa ”neekeri” erään kappaleensa demoversiossa. [24] Tämä riitti mitätöimään heidän kiistattomat musiikilliset ansionsa. Raadin päätöstä perusteltiin sillä, että Maustetyttöjen palkitseminen olisi ”normalisoinut rasismia”. Vaikeahan tuota on kiistää: jos annetaan musiikkipalkinto pop-yhtyeelle, joka on vuosia sitten käyttänyt yhdessä levyttämättömässä kappaleessaan ”neekeri”-sanaa kuvaillakseen kehitysmaiden lapsia, joilla on oikeita ongelmia verrattuna laulun kertojaan (tuomaristolle kontekstilla ei ollut merkitystä, sana on itsessään paha; kts. §3) – kyllähän tämä jos jokin olisi ollut selvä signaali koko Suomen kansalle laittaa nahkasaappaat uuteen lankkiin. No, asia on kuitenkin vakava: kun täysin harmiton pop-musiikkikin alistetaan politiikalle ja vieläpä musiikkialan ammattilaisten itsensä toimesta, tulisi jokaisen huolestua ilmaisunvapauden tilasta. Paljon Emma-gaalaa valtavirtaisempi ei kulttuuri-instituutio voi Suomessa olla ja Maustetytöt-fiasko osoitti, ettei sana-aktivismi ole enää mikään marginaali-ilmiö vaan täyttä valtavirtaa.

Suomessa sana-aktivismia ovat arvostelleet Veikka Lahtisen lisäksi mm. kirjailija Leena Krohn [25], toimittaja Sean Ricks [26] ja toimittaja Tuija Siltamäki [27], maailmalla taas mm. filosofi Noam Chomsky, kirjailija J.K. Rowling ja kirjailija Salman Rushdie [28]. Heistä jokainen on selväsanaisesti ilmaissut huolensa sana-aktivismista, vaikka ei olisi käyttänytkään juuri tätä käsitettä. Ellei tälle kehitykselle *tehdä* jotain, se tulee vielä kaikkia vastaan. Tietyllä tavalla sana-aktivismin vaikutukset koskettavat jo kaikkia, sillä se rajoittaa julkista keskustelua ja taiteellista itseilmaisua, oli sitä vielä huomannut tai ei. Jos ei ole huomannut, se ei tarkoita tyhmyyttä. Poissaoloa ja vaikenemista on vaikea havaita.

OLEMATON KEISARI

En halua väittää, että nämä ihmiset (kuten nimenomaisesti Miiko Toiviainen, Koko Hubara tai Veikka Lahtinen ennen raitistumistaan) tajuavat vallankäyttönsä. He voivat todella olla sille sokeita, kuten esimerkiksi monet valkoiset olivat Yhdysvalloissa rotuerottelun aikaan: erilliset ravintolat perusteltiin hygienialla ja molempien parhaalla. Valtaa ei lausuttu ääneen. Asian politisoimisen voikin määritellä asiaan liittyvän vallan julkilausumiseksi. Vähemmistöaktivismiin liittyvää valtaa ei ole vielä lausuttu julki, päinvastoin sitä piilotellaan absurdiuteen asti. Mika Myllyaho kutsuu transkohusta seurannutta tilannetta ”tarkasteluksi”, joka ei ”sinänsä ole huono asia”. Miiko Toiviainen kieltäytyy käyttämästä sanaa ”saa”, mutta toteaa kuitenkin samassa haastattelussa, että: ”Jos tämä tehtäisiin Lontoossa tänä vuonna, siitä nousisi paskamyrsky, jonka rinnalla Helsinki kalpenisi.” Minkä lisäksi hän pohtii kohun juurisyitä: ”Tästä olisi voinut keskustella avoimesti, mutta epäilen, että *jokin pelko aiheen ympärillä* on sumentanut dialogia.” Niin, voisiko tällä kaikella olla jotain yhteyttä: paskamyrskyn uhka, ”jokin pelko aiheen ympärillä” ja vallankäytön olemassaolon kielto? Voisiko olla niin, että jos vallankäyttö kielletään sekä käyttäjien että uhrien toimesta (tietoisesti tai tiedostamatta), muuttuu uhrien käyttäytyminen hysteeriseksi? Sillä hehän eivät voi vastustaa vallankäyttöä, koska mitään sellaista ei ole olemassa. Toisaalta heidän on pakko toimia juuri tietyllä tavalla, kuten on määritelty oikeaksi, sillä muuten he joutuvat kohtaamaan hirvittäviä seurauksia; ”nousee paskamyrsky”. Vaietun vallankäytön uhrille ei

jää muuta vaihtoehtoa kuin tanssia mykän pillin mukaan ja esittää, että kuulee kyllä sävelmän. Keisari ilman vaatteita oli sentään julkilausututusti keisari. Teoriassa vallankumous oli mahdollinen, sillä vallan olemassaolo myönnettiin. Siksi myös vallan vaikutukset oli helpompi tunnistaa: ihmisten nöyristely kohdistui nimenomaisesti keisariin. Mutta tässä sadussa kaduilla kulkee ihan tavallinen alaston ihminen, jonka vaatteita kaikki kehuvat. Mikäli tätä käytöstä kyseenalaistaa, kohtaa välittömästi puolustusreaktion: ”Ei hän mikään keisari ole, ihan kuin kuka tahansa meistä! Eihän hänessä ole kerrassaan mitään outoa tai erilaista meihin muihin verrattuna. Miksi väität niin? Etkö näe kuinka tavalliset vaatteet hänellä on? Ja oi – kuinka hienot ne ovatkaan; hienon tavalliset! Etkö todella näe? Oletko sinä jonkinlainen ilonpilaaja, paha ihminen? Kun hän on pukeutunut niin upean tavallisesti ja me juhlistamme omasta vapaasta tahdostamme hänen loisteliasta tavallisuuttaan, hänen ihmeellisen tavallista asuaan, miksi sinä tulet haukkumaan sitä? Miksi olet tuollainen pahantahtoinen ja ilkeä ihminen, miksi?” Niin, mitä toisinajattelijan tulisi tehdä, kun alastoman keisarin olemassaolo kielletään?

Tavallisen tolkun ihmisen pyrkimys välttää koko keskustelua on ymmärrettävä. Hän tahtoisi vain elää elämäänsä tai keskittyä itse asiaan eikä haaskata aikaansa keskusteluun keskustelusta. Epäilemättä Suomessa on runsain mitoin ihmisiä, joilla olisi paljon sanottavaa ja kyky sanoa se, mutta nykyisessä ilmapiirissä he eivät uskalla. Enkä tarkoita uskalluksen puutteella pelkkää pelkuruutta. Kuinka tulisi menetellä perheellisen ihmisen, jonka elanto riippuu moitteettomasta maineesta ja laajoista verkostoista? Julkinen ulostulo tuskin muuttaisi keskusteluilmapiiriä, mutta rampauttaisi uran ja hiertäisi ystävyyssuhteita. Tämä on eittämättä jokaisen poliittisen liikkeen paradoksi: muutos edellyttää joukkovoimaa, kukaan ei saa mitään aikaa yksin, eikä toiminta siksi tunnu kenestäkään mielekkäältä – mutta joukon olemassaolo edellyttää edelläkävijöitä, jotka uskaltavat ryhtyä vastarintaan vailla mitään taetta taistelutovereista. Kuka rohkenee käydä sotaan yksin? Kuka on valmis uhraamaan onnensa ja lähimmäistensä huolettomuuden oikeudenmukaisuuden alttarilla? Me emme voi sanoa, kuinka kussakin tilanteessa tulisi menetellä, vaan jokaisen täytyy tehdä omat vaikeat valintansa. Mutta tuota valintaa tehdessä jokaisen olisi oleellista ymmärtää, ettei tämä ongelma katoa siitä

vaikenemalla tai sana-aktivisteja myötäilemällä. Tämän haavan on annettu märkiä jo ainakin 10 vuotta. Päivä päivältä tilanne pahenee. Osuvat kolumnit ja uudenvuodenpuheet eivät enää riitä. Tarvitaan käytännön toimia. Tästä ei päästä tykkäämällä ja jakamalla.

Voidaanpa ajatella niinkin, että sana-aktivistien järjettömyys ei ansaitse vastalauseenkaan verran huomiota. Se saattoi olla totta joskus, mutta on liian myöhäistä kieltäytyä keskustelusta, kun hallitus on julistautunut ”intersektionaalis-feministiseksi” ja historiallisia patsaita kaadetaan ympäri läntistä maailmaa ”antirasismin” nimissä. Sana-aktivismi ei ole enää mikään sosiaalisen median pimeä nurkka vaan täyttä valtavirtaa. Pelon ilmapiiri on läsnä kaikkialla. Alaston keisari liikkuu keskuudessamme. Tilanne ei muutu sillä, ettei sitä sanota ääneen.

Yritykset ja tavalliset ihmiset kulkevat kuin vesi pienimmän vastuksen tietä, joka on irtisanominen, irtisanoutuminen ja anteeksipyyntö. Enemmistö toimii näin, vaikka pitäisikin koko touhua naurettavana. Heillä ei ole rohkeutta tai syytä ryhtyä vastarintaan, koska he eivät koe itse olevansa uhanalaisia tai koska heillä on liikaa menetettävää: ura, elanto, maine. Tämä on täysin ymmärrettävää mutta valitettavan lyhytnäköistä. He luulevat pääsevänsä turvaan myötäilemällä aktivisteja. Nyt on kuitenkin korkea aika tajuta, että vaikka kansantuomioistuin ei koskaan tuomitsisikaan heitä, pelon ilmapiiri ei jätä rauhaan. Se koskettaa jokaista ihmistä, joka osallistuu julkiseen keskusteluun tai seuraa sitä. Se sanelee reunaehdot kulttuurille ja politiikalle. Se muovaa niiden lasten ja nuorten ajatusmaailmaa, jotka kasvavat sen keskellä. Se on ilmaa, jota hengitämme. Sitä ei pääse enää pakoon. Jäljellä on joko alistuminen tai vastarinta. Kaikki muu on väistämättömän viivyttelyä.

TOLKUN JULISTUKSEN TARKOITUS

Vakavasti siis: mitä olisi tehtävä? Tilanteen päivittely ei enää auta. Sitä ovat tehneet yksityiset ihmiset, ammattikolumnistit, jopa tasavallan presidentti – jo kymmenen vuotta. Samaan aikaan ilmapiiri on tulehtunut entisestään. Tarvitaan käytännön toimia. Ennen kaikkea tarvitaan linja. Niinpä olemme hahmotelleet TOLKUN JULISTUKSEN. Siinä linjataan, mihin tolkun ihmisen ei tule enää suostua ja mitä tolkun ihmisen tulee tehdä. Julistus on oleellinen, koska maltillisen enemmistön täytyy muodostaa jokin yhteinen linja. Nykyinen pelon ilmapiiri johtuu yksinkertaisesti siitä, että mitään selkeitä pelisääntöjä ei ole. Kukaan ei tiedä tarkalleen, mitä somealustat pitävät vihapuheena ja mitä eivät. Kukaan ei tiedä, mistä tarkalleen ottaen saa kunnianloukkaustuomion. Kukaan ei tiedä, mikä oikeastaan on rasismia/transfobiaa/naisvihaa ja mikä ei. Se on sana-aktivistien tarkoituskin. Tietämättömyys ajaa ihmiset itsesensuuriin: parempi vaieta, kun ei voi olla varma. Jos taas maltillinen enemmistö muodostaa selkeän linjan, johon se myös sitoutuu, pelonlietsonta menettää voimansa. Kenenkään ei tarvitse pelätä, jos hän sitoutuu näihin selkeisiin ja yleisesti hyväksyttyihin, tolkun enemmistön siunaamiin sääntöihin ja noudattaa niitä. Rasismisyytökset eivät enää pidä. Ongelma on tällä hetkellä juuri se, ettei kukaan tiedä mitä saa sanoa ja mitä ei, joten mielekäskin kritiikki vaietaan. Vastapuoli taas hyödyntää tätä nimittämällä kaikkea mahdollista kritiikkiä rasismiksi ja fasismiksi, koska heillä ei ole siinä mitään hävittävää.

TOLKUN JULISTUS antaa selkeät määritelmät syrjinnälle ja rasismille. Niin se vapauttaa tolkun ihmiset rasismisyytösten pelosta. Saattaahan niitä edelleen tulla – mutta tulkoot. Tolkun ihmisellä ei ole pelättävää, sillä hän tietää, että hän ei ole käyttäytynyt rasistisesti *siinä mielessä kuin tolkun ihmiset sen määrittelevät*. Siis kukaan tolkun ihminen ei voisi syyttää häntä rasismista. Tällöin syytöksiä voi esittää ainoastaan joku enemmän tai vähemmän sana-aktivisti, josta ei tarvitse välittää, koska tämä todennäköisesti hakee vain huomiota ja valtaa itselleen. Samoin yritykset, festivaalit, messut ja tapahtumat voivat sitoutua TOLKUN JULISTUKSEEN – tai vaihtoehtoisesti irtisanoutua siitä ja ilmoittaa nimenomaisesti, minkä kohdan kanssa he ovat eri mieltä. Tällöin

säännöt ovat joka tapauksessa selvät, eikä osallistujien tarvitse pelätä tai järjestäjien miettiä, ketä nyt uskaltaa ja ketä ei uskalla kutsua. Mahdollisiin somepöyristyksiin, -kohuihin ja -kouristuksiin voi reagoida maltilla ja johdomukaisesti, oman etukäteen julkilausutun linjan mukaisesti. Toivottavasti se on mahdollisimman monilla tolkun linja. Mikäli näin ei ole, TOLKUN JULISTUS antaa kuitenkin jonkinlaisen mittapuun, johon verrattuna kukin voi omaa linjaansa hahmotella. Mutta nykytilanne, jossa kukaan ei tiedä mikä on rasismia ja vihapuhetta ja mikä ei, palvelee ainoastaan sana-aktivistien pientä vähemmistöä, kun taas enemmistö joutuu siitä kärsimään.

TOLKUN JULISTUKSEN on tarkoitus hälventää pelon ilmapiiri. Se tapahtuu rohkaisemalla tolkun ihmisiä avaamaan suunsa. TOLKUN JULISTUS antaa maltillisille tavallisesti tuntematonta joukkovoimaa, jonka avulla sana-aktivistit uskaltavat ryhtyä nöyryyttäviin ja röyhkeisiin temppuihinsa. He tietävät saavansa niillä oman aktivistiryhmänsä hyväksyntää ja ylistystä. Tolkun ihmisten on aika muodostaa oma ryhmänsä ja antaa toisilleen tukensa tässä yhteisessä taistelussa. Pelon ilmapiiri on ongelma jokaiselle maltilliselle, sillä se edistää ainoastaan ääripäiden asiaa. Tarvitaan tolkun solidaarisuutta ja TOLKUN JULISTUS mahdollistaa sen.

Sitä paitsi rehellisyys voi jopa avata useampia ovia kuin sulkea. Pelon ilmapiiri rakentuu paljolti kuvitelmille: ihmiset kuvittelevat, mitä kaikkea epämääräistä pahaa voisi mahdollisesti seurata, jos he sanoisivat mitä todella ajattelevat, ja siksi vaikenevat. Rehellisyyden todelliset seuraukset voisivat olla jotain aivan muuta. Sana-aktivistien tavoite on luoda vaikutelma kaikenkattavasta vallan verkosta, jota kukaan ei pääse pakenemaan. Mitä useampi rikkoo vaikenemisen kulttuuria vastaan, sitä selvemmäksi käy, etteivät sana-aktivistit kykene rankaisemaan kaikkia väärinajattelijoita.

TOLKUN JULISTUS ei ole puoluepoliittinen kannanotto. TOLKUN JULISTUKSEN voi allekirjoittaa minkä tahansa puolueen kannattaja ja kaikki sitoutumattomatkin – myös nukkuvat. Yleisintä sana-aktivismi on toki nimenomaan vihervasemmiston piirissä, mutta punavihreä ihminen voi aivan hyvin allekirjoittaa TOLKUN JULISTUKSEN. TOLKUN JULISTUS ei vastusta punavihreitä vaan

ainoastaan tiettyjä toimintatapoja, jotka ovat tällä hetkellä yleisimpiä juuri vihervasemmiston piirissä. Väittäisin, että juuri vihervasemmistolaisia TOLKUN JULISTUS tulee puhuttelemaan, koska heidän piirissään pelon ilmapiiri on sakein. TOLKUN JULISTUS ei ota lainkaan kantaa mihinkään poliittisiin kysymyksiin vaan ainoastaan niihin toimintatapoihin ja siihen keskustelukulttuuriin, joiden puitteissa ja joiden avulla poliittisia kysymyksiä pyritään demokratiassamme ratkomaan.

TOLKUN JULISTUKSEN tarkoitus on mahdollistaa mielekäs keskustelu poliittisesta kannasta riippumatta. Kun arvostelemme taipumuksia, jotka ovat toisissa poliittisissa suuntauksissa (ainakin tällä hetkellä) näkyvämpiä kuin toisissa, ei tarkoituksemme ole tuomita noita poliittisia suuntauksia. Kohteemme on vain ja ainoastaan epäoikeudenmukainen vallankäyttö sikäli kuin sitä ei tunnisteta ja tunnusteta tiettyjen yhteiskunnallisten ilmiöiden kohdalla.

Ideologiat antavat kannattajilleen lopputuloksen, johon ajattelu tulee taivuttaa. TOLKUN JULISTUS ei anna lopputulosta vaan ohjenuoran, jonka avulla ihmiset voivat päästä omiin lopputuloksiinsa vapaan ajatustenvaihdon kautta. Ideologia antaa tietyt raamit, joihin ajattelun täytyy mahtua. TOLKUN JULISTUS auttaa purkamaan oletukset ja sallii ajattelun päätyä minne päätykään. TOLKUN JULISTUS ei anna vastauksia siihen, ketä pitäisi äänestää, vaan siihen, kuinka maltillinen enemmistö voi vallata julkisen keskustelun sana-aktivisteilta takaisin itselleen. Tavoitteena on mahdollisimman vapaa ja demokraattinen julkinen keskustelu, sellainen joka kavahtaa määräyksiä ja uskaltaa kyseenalaistaa.

Toisin kuin muut aatteet, TOLKUN JULISTUS ei yritä ohjailla kannattajaansa. Muut manifestit kahlitsevat ajattelun, mutta TOLKUN JULISTUS vapauttaa sen. Muut aatteet asettavat kannattajansa lokeroon, mutta TOLKUN JULISTUS päästää hänet ulos. Muut ideologiat vapauttavat kannattajansa vastuusta, mutta TOLKUN JULISTUS vastuuttaa jokaisen vapaudestaan. Tulevaisuuden tolkullisuus riippuu vain sinusta ja minusta, meistä jokaisesta.

Kukaan ei omista tätä julistusta. Kuka tahansa saa käyttää sitä parhaaksi katsomallaan tavalla. Järjestäkää mielenosoituksia, jatkakaa pohdintaa, soveltakaa julistusta arvioidessanne poliittista keskustelua ja toteutuvaa politiikkaa. Sen verran linjaamme, että tällä tolkun liikkeellä ei voi koskaan olla johtajaa tai puoluetta tai ”oikeaa linjaa”, koska tolkun ihminen vastustaa kaikkea tuollaista. Kaikki tolkun ihmiset omistavat tämän julistuksen. Siksi kukaan ei voi omia sitä.

TOLKUN JULISTUS antaa sekä yksilölle että koko yhteiskunnalle löyhät ohjeet, joiden avulla ajatella ja keskustella vapaasti, tasa-arvoisesti ja demokraattisesti. Toisin kuin muut poliittiset manifestit, TOLKUN JULISTUS ei anna lopputulosta eikä vastauksia. TOLKUN JULISTUS vastustaa kaikkia valmiita vastauksia. Jos yksilö ja yhteiskunta päätyvät intersektionaalisen feminismin lopputuloksiin johdonmukaisen ajattelun ja avoimen keskustelun kautta, olkoon niin. Mutta mikäli noihin lopputuloksiin päädytään pelottelun, painostuksen ja kiristyksen kautta, se ei ole oikein (vaikka lopputulokset olisivatkin). Totuus ei pala tulessakaan. Mikäli intersektionaalinen feminismi on oikeassa, sen ei tulisi pelätä arvostelua. Mikään itsevarma aate ei asetu arvostelun yläpuolelle.

Meidän on siedettävä epävarmuutta. Sietokyvyn heikkous on johtanut meidät tähän tilanteeseen. Ihminen tekee päätöksiä yleensä mahdollisimman hyvin itseään aiheesta sivistäneenä. Se on toivottavaa, jotta kuljemme meille soveltuvimpaan suuntaan. Mutta harvassa ovat ne kerrat, jolloin teemme päätöksiä täysin varmoina. Tulevaisuus on epävarma. Se on sen luonne, emmekä voi koskaan hallita sitä täysin. Jos haluamme epävarmuudesta huolimatta kulkea sitä kohti, meidän on hyväksyttävä sen luonne. Meidän on kyettävä päätöksiin, jotka eivät perustu varmuudelle. Meidän on siedettävä epävarmuutta. Yhteiskunnallisessa keskustelussa se tarkoittaa sen sietämistä, että meitä tullaan väittämään syyllisiksi tapahtumiin, joita varmemmat ihmiset ennustavat tapahtuviksi. Meitä tullaan painostamaan omaksumaan jonkun muun varmuus. Meihin liitetään leimoja, jotka ovat vastenmielisiä ja ahdistavia, jotta alistuisimme hyväksymään jonkun toisen ennustukset tosina. Vain jotta valitsisimme, minkä ulkoa annetun varmuuden mukaan eläisimme. Ja vain koska emme suostu osallistumaan kuilujen luomiseen kanssaihmistemme välille. Tolkun ihminen elää

mieluummin epävarmuudessa kuin tuomitsee ihmisiä ennakolta. Tolkun ihminen ei anna periksi näennäiselle ja houkuttelevalle varmuuden ihanteelle, jonka varassa häntä äänekkäämmät valitsevat sanansa. Tolkun ihminen kertoo avoimesti epävarmuudestaan, koska tolkun ihminen ei tiedä kaikkea. Ja miten paljon tarvitaan vakuuttamaan tolkun ihminen? Paras ja puhtain argumentti voittakoon. Parhaalla tolkun ihminen tarkoittaa syvintä, pisimmälle tutkailevinta ja kriittisen katseen kestävää. Puhtaimmalla yksinkertaisesti vilpittömintä. Jos ihminen ei ole valmis kyseenalaistamaan omaa varmuuttaan, tolkun ihminen ei luota hänen argumenttiinsa. Tolkun ihminen ei välttämättä tiedä, onko esitetylle argumentille vertaista, mutta se ei tarkoita, että tolkun ihmisen tulisi välittömästi hyväksyä se totuudeksi. Tolkun ihminen ei tahdo niellä aatteellista propagandaa. Tolkun ihminen hyväksyy seuraukset, jotka koituvat hänen epävarmuudestaan. Hän voi vain tukeutua siihen, että on toiminut periaatteidensa mukaisesti. Toisten periaatteet vaativat kanssaihmisten tuomitsemista ennakolta ja johtavat syvenevään vastakkainasetteluun. Siihen tolkun ihminen ei suostu. Tolkun ihminen ei tiedä varmaksi, toimiiko hän oikein, mutta hän tietää toimineensa parhaan arvostelukykynsä mukaan. Tolkun ihminen tekee yhteiskunnallisissakin asioissa päätöksiä, jotka perustuvat epävarmuudelle. Parempi niin kuin tehdä päätöksiä perustuen ulkoa annetulle varmuudelle, jos sen seurauksena tulisi osallistuneeksi yhdenkään viattoman tuomitsemiseen.

Sana-aktivistit ovat tolkun ihmisen vihollisia, mutta eivät sen vuoksi, mitä he ovat, vaan sen vuoksi, kuinka he toimivat. Intersektionaalinen feministikin voi olla tolkun ihminen. Missään aatteessa itsessään ei ole sisäänrakennettuna öykkäröintiä, eikä mikään aate ole sille immuuni. TOLKUN JULISTUS ei vastusta mitään aatetta vaan kaikkia öykkäreitä aatteeseen katsomatta. Tolkullisuus tarkoittaa, ettei vihata tai puolusteta ketään tilanteesta riippumatta ja olosuhteista huolimatta. Moraali ja oikeudenmukaisuus ovat tolkun ihmiselle politiikkaa tärkeämpiä. (Kts. §9.) Tolkun ihminen on ennemmin hyvä kuin oikeassa.

Voi hyvin olla tolkun feministi tai tolkun nationalisti. Suurin osa suomalaisista on tolkun ihmisiä. Meitä löytyy jokaisesta puolueesta. Kyse ei ole poliittisista kannoista vaan tavasta, jolla niitä edistää ja

jolla suhtautuu erimielisiin. Kaiken aiemmin sanotun ohella täytyy varoa, ettei leimaa mitään porukkaa ääripäiden ja öyhöttäjien perusteella. Silloin ei olisi yhtään parempi kuin sana-aktivistit ja identiteettipoliitikot. Kohteliaita ja järkeviä ihmisiä löytyy jokaisesta puolueesta (kuten myös omahyväisiä itsepäitä). Mielekkäitä poliittisia keskusteluja ja jopa väittelyitä voi käydä kaikkien aatteiden edustajien kanssa. Myönnettäköön, että varmasti tietyt aatteet houkuttelevat tietynlaista porukkaa – mutta kaikkia ei kannata leimata.

Tolkun ihmisyydessä on oikeastaan kyse moraalista eikä politiikasta. Sana-aktivisti toki parahtaa tähän, että moraali ja politiikka ovat toisistaan erottamattomia. Tämä on juuri sellainen asenne, joka johtaa tuomitsemaan tai ylistämään ihmisiä heidän poliittisten kantojensa perusteella, käyttäytyivätpä he millä tavalla tahansa. Tämä ajattelutapa johtaa ilmapiiriin, jossa me elämme: jossa tiettyjä ihmisiä ei kritisoida, koska he ovat oikeaa mieltä tai ovat oikeanlaisia, ja toisia ihmisiä kritisoidaan sanoivat tai tekivät he mitä tahansa, koska he ovat väärää mieltä ja ovat vääränlaisia.

TOLKUN JULISTUKSEN kanssa ei tarvitse olla kaikesta samaa mieltä. Tämä on pelinavaus, joka antaa sentään jonkinlaisen linjan, selkänojan, kun nykytilanne on yhtä mössöä, jossa kukaan ei tiedä mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Johdantoa ei tarvitse allekirjoittaa hyväksyäkseen julistuksen, sillä johdanto on olemassa vain havainnollistamaan omaa käsitystämme tilanteesta, joka vaatii TOLKUN JULISTUSTA. Aivan hyvin voi olla täysin eri mieltä tilanteesta, mutta kaivata silti TOLKUN JULISTUSTA. Ei itse julistustakaan tarvitse allekirjoittaa sanatarkasti. TOLKUN JULISTUS tiedostaa erehtymisensä mahdollisuuden. Julistus voi olla joiltain yksityiskohdiltaan väärässä, mutta perusajatus pitää paikkansa ja uskallamme väittää, että suurin osa suomalaisista on samaa mieltä: nykyinen pelon ilmapiiri on sietämätön ja sille täytyy tehdä jotain. Teidän ei tarvitse allekirjoittaa kaikkea, mutta mikäli tunnistatte tolkun hengen omista ajatuksistanne, voitte hyvällä omallatunnolla allekirjoittaa TOLKUN JULISTUKSEN.

Tolkun ihmisen käsite syntyi Jyri Paretskoin kolumnista. [29] Käsitettä on ylistetty ja arvosteltu. Keskeinen kritiikki on kohdistunut käsitteen löyhyyteen. On kuitenkin selvää, ettei mikään

kovin tiukasti määritelty nimike voi yhdistää ihmisiä. Sama pätee tähänkin julistukseen. Vaikka olemmekin pyrkineet määrittelemään tolkun ihmisen toimintatavat paljon Paretskoin kolumnia tarkemmin, henki on nähdäksemme sama. Ehkä Paretskoi ei allekirjoittaisi kaikkea tässä julistuksessa, emmekä mekään ehkä allekirjoita kaikkea Paretskoin kolumnissa – mutta allekirjoitamme sen hengen ehdottomasti, ylpeästi ja epäröimättä. Toivottavasti myös Paretskoi ja muut tolkun ihmiset voivat allekirjoittaa tämän julistuksen hengen. Toivotamme myös kaiken kritiikin tervetulleeksi, koska sekin edistäisi keskustelua keskustelukulttuurista ja toivottavasti saisi ihmisiä edes määrittelemään oman linjansa kontrastissa tähän, jolloin sentään muodostuisi jokin linja – sillä juuri linjan huutava puute on nykyisen myrkyllisen keskustelukulttuurin ja pelon ilmapiirin juurisyy. Kuten Paretskoi itse sanoi, ”tolkku” on metodi eikä kanta. [30] (Sama pätee muuten myös ”ääripäihin”. Usein puhe ääripäistä leimataan ”äärioikeiston retoriikaksi” ja väitetään, että on vain rasisteja ja rasismin vastustajia. ”Ääripäissä” on kuitenkin kyse metodista. [31] Mitä tahansa aatetta voidaan edistää tai vastustaa kiihkoillen, ehdottomasti ja keinoja kaihtamatta; sanalla sanoen äärimmäisesti. Kun puhutaan ääripäistä ja polarisaatiosta kriittisesti, ei tarvitse tarkoittaa eikä varmaan yleensä tarkoitetakaan politiikan sisältöä vaan tapaa ajaa asiaansa. Pyritäänkö halutunlaista politiikkaa saamaan aikaan keskustelulla vai painostuksella? Jälkimmäinen on ääripäiden metodi.)

Käytännössä tekonne tulevat olemaan allekirjoituksenne. Allekirjoitus tarkoittaa sitä, että noudatatte TOLKUN JULISTUKSEN periaatteita siten kuin parhaaksi näette. Älkää välittäkö turhia oikeaoppisuudesta. Epävarmuuden hetkinä voitte toki palata tekstin pariin virkistämään muistianne, mutta mikäli olette tolkun ihminen, teillä on sama tolkku, jota tässä on pyritty soveltamaan ja vaatimattomalla tavalla muotoilemaan julistuksen muotoon.

Mikäli allekirjoitatte TOLKUN JULISTUKSEN, varsinaisten periaatteiden toteuttamisen lisäksi voitte ottaa yhteyttä kunnallisvaltuutettuunne, kansanedustajaanne ja europarlamentaarikkoonne ja kysyä häneltä, allekirjoittaako hänkin julistuksen. Mikäli ei, kysykää hänen linjaansa ja pyytäkää kertomaan, miten se eroaa tolkun linjasta. Mitä useampi poliitikko

allekirjoittaa TOLKUN JULISTUKSEN tai edes määrittelee itsensä suhteessa siihen, sitä selkeämmiksi pelisäännöt muodostuvat; sitä terveemmäksi keskustelukulttuurimme muuttuu; sitä voimattomammaksi sana-aktivismi kuihtuu.

Voitte kysyä myös läheisiltänne, allekirjoittavatko he TOLKUN JULISTUKSEN. Mikäli he eivät ole kuulleetkaan siitä, selostakaa sen sisältö pääpiirteissään tai luetuttakaa se heillä. Heidänkään ei tarvitse allekirjoittaa sitä. Jos he vain määrittelevät oman linjansa suhteessa TOLKUN JULISTUKSEEN, on poliittinen keskustelunne siitedes molemmille helpompaa.

Jos allekirjoitatte tämän julistuksen, pitäkää sitä esillä ja pitäkää siitä ääntä. Älkääkä antako kohukulttuurin huijata: älkää luopuko toivosta, mikäli joukkoliike ei synny hetkessä. Ongelmakaan ei tule katoamaan hetkessä. Tolkun ihmisiä tarvitaan vielä hyvän aikaa. Tämä julistus on toki hetkensä lapsi, mutta sen tarkoitus on kestää aikaa – niin kauan kuin on tarpeen; niin kauan kuin sana-aktivismin ongelma on kanssamme; niin kauan kuin tolkkua kaivataan.

Ja ennen kaikkea, mikäli allekirjoitatte TOLKUN JULISTUKSEN, noudattakaa sitä elämässänne. Ottakaa se vakavasti. Keinot voivat tuntua pieniltä, mutta kun tarpeeksi moni ryhtyy niihin, muutos on väistämätön. Eivätkä ne niin pieniä ole, minkä jokainen huomaa ryhtyessään niihin. Ei ole helppoa olla eri mieltä ja käydä yhteisön painetta vastaan. Mutta asia on tärkeä ja tarkoitus hyvä. Sen puolesta täytyy uskaltaa.

Älkää kuitenkaan olko armottomia itseänne kohtaan. Jokaisella on oma kipurajansa. Jos ylitätte sen, olette jo tehneet suurteon. Yhdelle se voi tarkoittaa kunnallisvaaliehdokkuutta, toiselle erimielisyyttä ystävän kanssa, kolmannelle somepäivityksestä tykkäämistä. Muutos ei tapahtu hetkessä kenenkään kohdalla – eikä varsinkaan yhteiskunnassa. Tässä tarvitaan sekä rohkeutta että kärsivällisyyttä. Kukin tekee sen, mihin itse pystyy juuri nyt, eikä masennu, jos se ei vielä riitä muuttamaan maailmaa. Tolkun ihminen tietää, että kaikki muutkin tolkun ihmiset tekevät samaa hyvää työtä yhtä aikaa. Joukossa on voimaa.

Tolkun vallankumous ei tule ylhäältä. Poliittiset puolueet ja media eivät korjaa tilannetta, josta ne hyötyvät, joten ratkaisua on turha odottaa ylhäältä, niin mukavaa kuin se olisikin. Mediatalot eivät tule allekirjoittamaan tätä, eivät ainakaan ennen kuin kansalaisetkin sen allekirjoittavat. Toki jotkut yksittäiset toimittajat ehkä, toivommekin niin, mutta yhteiskunnan tasolla tätä muutosta ei tee kukaan muu kuin juuri sinä. Tasavallan presidentillä ei ole sellaista mahtikäskyä ja valtaa, joka hälventäisi pelon ilmapiirin. Se on ainoastaan sinulla. Tavallaan tämä on ilouutinen. Me emme ole riippuvaisia kenenkään muun armosta, meidän ei tarvitse odottaa pelastusta. Hyvässä ja pahassa, muutos voi syntyä vain meistä jokaisesta, kaikista – tolkun ihmisistä.

Mikäli olet odottanut koko elämäsi liikettä, johon osallistua; mikäli olet toivonut voivasi kuulua johonkin joukkoon, joka taistelee paremman tulevaisuuden puolesta, mutta olet kuitenkin aina kokenut perinteiset puolueet ja raivokkaat aatteet itsellesi vieraiksi, tämä on mahdollisuutesi. Tässä on kansanliike, joka vaatii kannattajiltaan ainoastaan tervettä järkeä eikä perustu millekään joko-tai-ideologialle. Tässä on hiljaisten ja äänettömien mahdollisuus olla osa muutosta ripustautumatta mihinkään, mitä he eivät allekirjoita. Tässä on työkalu heille, jotka ovat sadatelleet vastenmielistä keskustelukulttuuria tietämättä, mitä juuri he voisivat sille tehdä. Tämä on kokonaisen sukupolven mahdollisuus tehdä oma osuutensa historian loputtomassa ketjussa, muovata maailmasta hieman parempi kuin se olisi ilman heitä ollut. Tätä lukiessasi ei ehkä vielä tunnu siltä, mutta juuri nyt sinä teet historiaa. Mikäli me tolkun ihmiset onnistumme tässä, me muutamme vielä maailmaa.

TOLKUN JULISTUS SELITYKSINEEN

§1) En valikoi ystäviä tai yrityksiä poliittisin perustein. Kuluttaja-aktivismi sitoo ihmisen elannon poliittisiin mielipiteisiin, mikä on kiristystä. Pitkällä tähtäimellä kuluttaja-aktivismi johtaa oligarkkiseen julkiseen keskusteluun, jossa ainoastaan rikkaat uskaltavat sanoa mielipiteensä eikä köyhillä ole varaa rehellisyyteen. Haluan uskoa voivani vakuuttaa erimieliset argumenteilla ja tosiasioilla, ilman taloudellista painostusta.

Lisäksi mikäli joku ihminen todella on mielestäni vastenmielinen mielipiteiltään, haluaisin tietää siitä. Kuten vasemmiston historia tai oikeistopopulistien nousu osoittaa, tietyt mielipiteet voidaan kyllä siivota julkisesta keskustelusta, mutta ne eivät katoa mihinkään niitä pitävistä mielistä. Ainoa järkevä tapa vastustaa omasta mielestään vääriä mielipiteitä on kamppailla niitä vastaan avoimessa keskustelussa, kortit pöydällä. Piilosta niitä ei voida siivota pois; pöly ei katoa maton alta. Nykytilanteessa vain tyhmät ja rohkeat julistavat todellisia ajatuksiaan avoimesti, kun taas älykäs ja raukkamainen enemmistö vaikenee oikeista mielipiteistään, koska pelkää rehellisyyden johtavan sosiaaliseen itsemurhaan. (Tähän taas on ratkaisu §7.)

Poliittinen mielipide ei ole ystävyyden este. Ystävyys on jotain paljon enemmän. Politiikka on epäilemättä tärkeää ja joillekin vielä tärkeämpää, mutta useimmat meistä eivät kuolinvuoteellaan kaipaa puoluetovereitaan vaan ystäviään eivätkä muistele vaalituloksia vaan rakkauksiaan. Pidetään asiat tärkeysjärjestyksessä.

Eikä kaikkien kanssa edes tarvitse keskustella politiikasta. Mikäli kuitenkin puhumme siitä, erimielisyys usein selkeyttää omia kantojamme, mikä on vain hyvästä, koska sen jälkeen osaamme paremmin perustella näkemyksiämme.

Sitä paitsi rikkinäinenkin kello on joskus oikeassa. Jos joku onkin monesta asiasta väärää mieltä, voi hän silti olla jossain oikeassa. Mikäli kiellämme tietyt ihmiset elinpiiristämme, menetämme heidän mahdolliset hyvätkin oivalluksensa. Esimerkiksi natsit olivat

luonnonsuojelun edelläkävijöitä ja kommunisteja saamme kiittää 8 tunnin työpäivästä.

Sanotaan, ettei ihmisiä saisi syrjiä muuttumattomien ominaisuuksien perusteella, mutta muilla perustein (esim. poliittisten kantojen vuoksi) kyllä. On vain kovin pinnallista ajatella, että mielipide olisi valinnan asia. Toki se voi muuttua, mutta ei painostuksella ja tuomitsemisella vaan avoimella keskustelulla. Mikäli toinen osapuoli ei tahdo ryhtyä avoimeen keskusteluun, ei se tietenkään onnistu, mutta hänen yhteisöstä eristämisensä ei palvele mitään muuta kuin kostonhalua.

Boikotoin mahdollisuuksieni mukaan yrityksiä, jotka ottavat kantaa poliittisesti, olivat heidän kantansa omieni myötäisiä tai vastaisia. Jos oikein haluan, voin suorastaan vastustaa kuluttaja-aktivismia ja tukea tahallani sellaisia yrityksiä, jotka on julistettu poliittiseen boikottiin. Tätäkin voisi pitää poliittisena boikottina ja niin se onkin, mutta ainoastaan metatasolla: tällainen kuluttaja-aktivismi vastustaa kuluttaja-aktivismia itseään, mutta ei mitään poliittista kantaa sinänsä.

Useimmiten yritykset ottavat kantaa ainoastaan, jos näkevät siinä mahdollisuuden ansaita rahaa. Sellaisen toiminnan tukeminen ei edistä muuta kuin yritysten tulosta, sillä poliittisen ilmapiirin muuttuessa myös yritysten kannat muuttuvat. Sitä paitsi on harhakuvitelmaa, että kuluttajat voisivat merkittävällä tavalla ohjailla yrityksiä, sillä on yrityksistä kiinni, millaisiin poliittisiin vaatimuksiin ne myöntyvät. On itsestäänselvää, että yritykset eivät tule koskaan ottamaan esimerkiksi antikapitalismia omakseen – paitsi korkeintaan myymällä Che Guevara -paitoja.

Jos boikotoin vaateliikettä, koska se riistää työntekijöitään, boikotin syy liittyy oleellisesti kaupanteon kohteeseen. Jos en käy ostamassa tavaratalosta ruohonleikkuria, koska omistaja on väärää mieltä, ei boikotin syyllä ole mitään tekemistä kaupanteon kohteen kanssa. Poliittiset syyt ovat boikotille oikeutettuja, mikäli boikoitoitava palvelu on jollain tavalla poliittinen (esim. poliittisen kustantamon kirjoja ei tarvitse ostaa jos niistä ei pidä). Ihmisen tai yrityksen poliittinen mielipide ei ole syy olla olematta tekemisissä hänen kanssaan, *ellei suhde ole poliittinen*.

Myös taiteilijan taiteesta voi nauttia, vaikka hän olisi eri mieltä poliittisesti. Suurin osa maailmanhistorian taiteilijoista on nykymittapuulla väärää mieltä ja pahoja ihmisiä.

Kuluttaja-aktivismi on myrkyllistä, koska se sotkee työn ja kulutuksen, elämän perusedellytykset politiikkaan. Kuluttaja-aktivismin edettyä tarpeeksi pitkälle, jokaista kulutusvalintaa voidaan alkaa tarkastella poliittisena valintana: missä kaupassa käy, miten pukeutuu, millaista musiikkia kuuntelee. Mikäli joku haluaa ilmaista poliittisia mielipiteitään näin kokonaisvaltaisesti, se ei vielä haittaa. Ongelmia syntyy siinä vaiheessa, kun kulutusvalintojen poliittinen tulkinta yleistyy yhteiskunnassa siinä määrin, että myös sellaiset ihmiset, jotka eivät aktiivisesti osallistu politiikkaan, joutuvat varomaan kulutusvalintojaan, etteivät vahingossakaan leimautuisi jonkin aatteen kannattajiksi. Lopputuloksena on henkinen totalitarismi, jossa politiikka sanelee muun toiminnan reunaehdot.

§2) En usko ”yhteyssyyllisyyteen (*guilt by association*)”. Seura ei välttämättä tee kaltaisekseen. En tuomitse ihmisiä sen perusteella, keiden kanssa he viettävät aikaa, vaan sen perusteella, mitä he itse tekevät ja sanovat. Päinvastainen linja johtaa samanmielisten laumautumiseen ja keskusteluyhteyksien katkeamiseen eli polarisaatioon.

§3) En usko kiellettyihin sanoihin. Käytän niitä aina kun se on nähdäkseni tarpeellista ja/tai hauskaa ja mikäli se on mahdollista loukkaamatta ketään läsnäolevaa asianomaista. Kieltäydyn huomioimasta puolestaloukkaantumista.

Kielletyt sanat ovat osa pelon ilmapiiriä. Hyväntahtoiset ihmiset änkyttävät puhuessaan vähemmistöistä, koska eivät tahdo tulla leimatuiksi suvaitsemattomiksi sanavalintojensa johdosta (sisältö on yhdentekevää ja kaikki ymmärtävät sen). Olennaista on myös se, ettei kukaan oikeastaan tiedä, mitkä sanat tarkalleen ovat ”oikeita” ja mitkä ”vääriä”. Näin kuuluukin olla, sillä muutoin ”oikeiden” sanojen ”tietäjät” (käytännössä niiden määrittelijät) eivät voisi käyttää valtaa hyökkäämällä ”väärien” käyttäjiä kohtaan.

Sana-aktivistien vaatimuksiin ei voi myöntyä. Se on mahdotonta, koska heidän vaatimuksensa eivät koskaan lopu. Ei tule päivää, jolloin heidän mielestään ei enää olisi loukkaavaa kielenkäyttöä. Tämä on myös loogista, koska kielenkäyttö muuttuu jatkuvasti: entiset huomaavaiset kiertoilmaukset ovat nykypäivän haukkumasanoja (esimerkiksi entinen ”neekeri” on nykyinen ”musta”, joka ei sekään ole enää aivan sopiva vaan pitäisi puhua ”rodullistetusta”; samoin ”hulluista” tuli ”mielisairaita” ja ”mielisairaista” on nyt tullut ”mielenterveyskuntoutujia”).

Jatkuva sanaston päivittäminen tekee kielestä koukeroista ja rasittavaa ajattelulle. ”Oikeiden” sanojen harkitseminen vie turhaa suorituskykyä ja aiheuttaa vaivaa, kun viittauskohde on kuitenkin yksi ja sama. Esimerkiksi ”n-sana” ja ”neekeri” lainausmerkeissä tarkoittavat tismalleen samaa: sanaa jonka viittauskohde on musta ihminen, mutta edellinen ilmaus on ritualisoitu ilmaisemaan kuulumista valveutuneiden joukkoon, kun taas jälkimmäisen käyttäminen on karmiva ihmisoikeusrikkomus.

Miksi yksittäisiin sanoihin puututaan? Jos puheenvuorossa käytetään kiellettyä sanaa, miksi koko lausunto tuomitaan huomioimatta tekstin tarkoitusta ja tavoitetta? Onko tällaisen käytöksen tavoitteena rasismin vähentäminen vai vallankäyttö? Rasismi tuskin vähenee sanoihin puuttumalla, oikeastaan päinvastoin, kun tavalliset ihmiset eivät enää uskalla puhua näistä asioista, koska pelkäävät käyttävänsä vääriä sanoja (ja joka väittää, että kaikki tietävät mitä sanoja saa käyttää ja mitä ei, suosittelen vierailemaan sosiaalisen median feministiryhmissä – ”rento” riittää – joista erotetaan joka päivä itsetunnustuksellisia feministejä, koska he käyttivät vähemmistöistä vääriä sanoja puolustaessaan näiden oikeuksia). Mikäli tarkoitus on vallankäyttö, siinä kyllä onnistutaan. Mutta ei kellään ole oikeutta hallita kieltä, joka on yhteistä omaisuutta. Sitä paitsi on alhaista käyttää rasismin kaltaista vakavaa yhteiskunnallista ongelmaa keppihevosena omalle vallankäytölle. Toisaalta se on houkutteleva väline juuri siksi, että se on ”pyhä lehmä”, jota ei uskalleta epäillä Troijan hevoseksi, jonka varjolla häikäilemättä käytettäisiin valtaa.

En voi hallita viestini tulkintoja. Se on mahdotonta. Ja tämä mahdoton vaatimus juuri herättää epäilyksen vallankäytöstä. Kun

ihmiseltä vaaditaan mahdotonta, hän epäonnistuu määritelmällisesti. Hänestä tulee syntinen, joka pyrkii alati hyvittämään syntisyytensä. Silloin ihminen on altis vallankäytölle. Uskonnot monesti nojaavat juuri tähän mekanismiin taatakseen kannattajiensa uskollisuuden ja palvelualttiuden ja alistumisen. Samalla mekaniikalla toimii ”antirasimin” aate, jossa valkoinen ihminen saadaan kokemaan pohjatonta syyllisyyttä valkoisuudestaan ja jatkuvaa vainoharhaa omasta olemattomasta rasismistaan (esim. ”mikroaggressiot” kuten se, ettei istu erivärisen ihmisen viereen julkisessa kulkuvälineessä tai että kysyy mustalta ”mistä olet kotoisin?”). Tämä jatkuvan syyllisyydentunnon raastama ihminen, joka ei kykene mitenkään vapautumaan syyllisyydestään (”valkoisuudestaan”), on altis palvelemaan antirasismin ”pappeja” eli valveutuneimpia sana-aktivisteja. Jälleen törmäämme vallankäyttöön.

Koska en voi hallita tulkintoja, joita sanomisistani tehdään, sanomisteni tarkoitus ja hyväntahtoisuuden oletus ovat elintärkeitä lähtökohtia tulkinnalle. Kukaan ei voi sanoa mitään, mikäli hän joutuu pelkäämään jatkuvaa pahantahtoista tulkintaa; että kaikkia hänen sanomisiaan luetaan ja kuunnellaan kuin piru raamattua. Se johtaa joko ympäripyöreään ilmaisuun tai vaikenemiseen. (Juuri tästä syystä poliitikot puhuvat kuten puhuvat ja vaikenevat samoin.) Pahantahtoinen tulkinta tappaa keskustelun. Tämä on tietysti sana-aktivistien tarkoitus: monopolisoida keskustelu rasismista, koska jos he saavat määritellä mitä rasismi on, he voivat hallita kaikkea rasismiin liittyvää keskustelua. Käytännössä tämä tarkoittaa lähestulkoon kaikkea yhteiskunnallista keskustelua, koska rasismin voi yhdistää lähes mihin tahansa yhteiskunnallisen elämän osa-alueeseen. Sana-aktivistit voivat nimetä kaikki mielestään vääränlaiset mielipiteet ja kannat rasistisiksi. Kaikilla on yhteisymmärrys rasismin pahuudesta ja kaikki tietävät, mitä *rasismi* on, mutta kukaan ei oikeastaan tiedä enää, *mikä* on rasismia. Sana-aktivismi määrittelee tietynlaisen syrjinnän rasismiksi, kun taas toisenlainen on ”positiivista erityiskohtelua”. Tässä jakomielitautisessa tilanteessa ne, keillä on valta määritellä rasismi, kykenevät vaientamaan poliittiset vastustajansa.

Yeonmi Park pakeni 13-vuotiaana Pohjois-Koreasta, missä ei hänen mukaansa ollut sanoja vapaudelle tai rakkaudelle. [32] Park on

samoilla linjoilla kuin kirjailija George Orwell: mitä ei voida sanoa, sitä ei voida ajatella. Jos myöntää ”kiellettyjen” sanojen olemassaolon, myöntää samalla niiden määrittelijälle vallan määritellä myös kielletyt ajatukset. Ajan kanssa mikä tahansa sana voidaan määritellä ”pahaksi” ja ne keillä on valta päättää sanojen pahuus, voivat samalla määritellä ajattelun ja poliittisen keskustelun rajat.

Kiellettyjä sanoja saatetaan perusteella sillä, että ne voivat yllyttää väkivaltaan. Mutta sanat eivät johda väkivaltaan vaan ajatukset. Mikäli väkivaltaisia ajatuksia ei ilmaista, ei niihin voida puuttua ja ne voivat purkautua tekoina. Väkivaltaisia asenteita ja virheellisiä käsityksiä voidaan vastustaa vain, jos ne ilmaistaan ääneen. Vaikenemalla ne eivät katoa olemasta, ainoastaan näkyvistä (kts. §7).

On kohtuutonta sanoa ”sanat ovat tekoja” ja samaistaa väkivaltainen kielenkäyttö väkivaltaisiin tekoihin. Se on ruumiillisen väkivallan vähättelyä. Minkä lisäksi ”sanat ovat tekoja” -ajattelu johtaa helposti sensuuriin. Kiistanalaisen puheen laillisuutta on perinteisesti perusteltu sillä, että vaikka se loukkaisikin ihmisiä, se ei aiheuta pysyvää vahinkoa, ja loukkauksen kohde voi jossain määrin itse välttää loukatuksi tulemista, esimerkiksi jättämällä lukematta tai kuuntelematta mielestään loukkaavat puheenvuorot. Kumpikaan näistä ei päde ruumiillisen väkivallan kohdalla, joka aiheuttaa pysyvää vahinkoa, jota kohde ei voi omalla toiminnallaan välttää. Mikäli ruumiillisen ja sanallisen väkivaltaisuuden välistä rajaa tarpeeksi hämärretään, katoaa myös tämän lainsäädäntöä ohjanneen eronteon merkitys, jolloin ryhdytään ennen pitkää rankaisemaan myös ”väkivaltaisesta kielenkäytöstä”. Sellaisen määrittelyn mahdoton tehtävä jää epäilemättä sana-aktivistien osaaviin käsiin.

Vihapuhe ei ole väkivaltaa. Sanat eivät ole tekoja. Tarkoituksella on väliä.

Sana-aktivistien ”*intent is not magic*” -ajattelun mukaan loukkaava puhe on aina yhtä tuomittavaa, oli sen tarkoitus loukata tai ei. Tällainen tappaa keskustelun, koska ihmiset alkavat kiinnittää huomiota siihen mitä sanotaan, eivätkä siihen mitä tarkoitetaan.

Jos ei huomioida toisen tarkoitusta, keskustelusta tulee mahdotonta. Kun puututaan sanoihin piittaamatta tarkoituksesta (”*intent is not magic*”), puututaan muotoon sisällön sijaan. Muoto ei voi koskaan täysin vastata sisältöä ja siksi tulkintojen hyväntahtoisuus (pyrkimys ymmärtämään mitä toinen tarkoittaa ja oletus hänen hyväntahtoisuudestaan) on edellytys keskustelulle. Ihmiset eivät keskustele, jotta he voisivat käyttää tiettyjä sanoja, vaan koska heillä on jotain asiaa. Sanat ovat vain väline viestille. Muotoon juuttuva viestintä ritualisoituu (kts. esim. aatelisseurapiirien korukieliset seurusteluleikit tai valtiovierailuilla käytettävä poliittinen diplomaattikieli), siitä katoaa kaikki sisältö ja jäljellä on vain ontto keskustelun kuori, jonka tosiasiallinen tarkoitus on vain vahvistaa ryhmähenkeä: ”Olemme kaikki samaa mieltä, osaamme samat rituaalit.” Toki jonkinlaista muotoilua aina tarvitaan, jotta sisältö voidaan välittää. Liiallinen suorapuheisuus helposti loukkaa vastaanottajaa ja silloin sisältökään ei mene perille. Mutta liiallinen muotoilu taas tukahduttaa sisällön. (Esimerkiksi ammattipoliitikko tai viestintäkonsultti osaa puhua koko päivän sanomatta yhtään mitään.)

Vailla oletusta vastapuolen hyväntahtoisuudesta ei voi olla keskustelua. Silloin ei keskitytä ymmärtämään toista tai välittämään hänelle omia käsityksiä vaan kampittamaan häntä, ”servaamaan”, piikittelemään. Samaan aikaan joudutaan suojautumaan, eikä voida olla vilpittömiä ja avoimia, jotta ei annettaisi ”aseita vihollisen käsiin”. Tavoitteena ei ole yhteisymmärrys vaan voitto. Vaikka yksi osapuoli olisikin liikkeellä hyväntahtoisesti, toisen osapuolen oletus pahantahtoisuudesta pilaa kaiken. Kuin yrittäisi kätellä nyrkkiä. Hyväntahtoisuuden oletuksen puuttuessa tai pahantahtoisuuden oletuksen läsnäollessa ei voi olla keskustelua vaan ainoastaan väittelyä ja taistelua.

”Pahoja sanoja” ei ole olemassakaan. Samoin kuin ei ole olemassa asioita, joista ei voisi vääntää vitsiä. Koomikko George Carlin otti kuuluisasti haasteena väitteen: ”Hauskaa raiskausvitsiä ei ole olemassakaan.” On tärkeää huomata, että hauskan raiskausvitsin olemassaolo ei tarkoita, ettäkö raiskaus olisi hauskaa. Myöskään raiskausvitsille nauraminen ei tarkoita, että pitää raiskausta hauskana. Nauru ei yleensäkään tarkoita hyväksyntää, sillä usein juuri ”kielletyt” vitsit ovat hauskimpia. Mikään asia itsessään ei ole

hauska tai epähauska. Jos väittää muuta, ei ole ymmärtänyt huumorin luonnetta. Huumori on paljolti muotoasia toisin kuin aiemmin käsitelty poliittinen keskustelu, joka on (ihanteellisesti) nimenomaan sisältöasia. On sanottu, että ”huumori = tragedia + aika”. Me korjaisimme tuon muotoon ”tragedia + *etäisyys*”, oli se sitten ajallinen (nyt nauramme menneille vastoinkäymisille), sosiaalinen (köyhät nauravat rikkaiden epäonnelle ja toisinpäin) tai tilallinen (Suomessa nauramme Pohjois-Korean tyrannille). En tiedä allekirjoitanko tuota karkeaa kaavaa noinkaan, mutta ainakin se selventää huumorin *kontekstuaalisuutta*. Jutun huvittavuus on aina sidoksissa aikaan ja paikkaan ja esittäjään ja esitettävään. Se, että joku sanoo: ”Tuo ei ollut hauskaa”, ei tarkoita mitään muuta kuin että se ei ollut hauskaa *hänestä*. Mutta on sietämättömän itsekästä kieltää muilta ilo vain sen vuoksi, että itseä ei satu huvittamaan. Kukaan ei pakota ketään nauramaan, mutta jotkut tahtovat pakottaa toiset lakkaamaan nauramasta. Feministin ei tarvitse mennä ”misogynistisen” (naisvihamielisen) koomikon keikalle, mutta se ei feministille useinkaan riitä, vaan hän tahtoo estää tuota ”misogynististä” koomikkoa esiintymästä, ettei kukaan muukaan voisi mennä hänen ”misogynistiselle” keikalleen. Näiden sanojen tilalle voi vaihtaa halutessaan melkein mitä vain: antifasisti ei halua kenenkään menevän ”fasistisen” yhtyeen keikalle; antirasisti ei halua kenenkään lukevan ”rasistisen” kirjailijan teoksia; jne. Tällaisille ihmisille on olemassa nimi: ilonpilaaja. Mutta itse asia on kyllä vakava. Kyse ei ole enää pelkästä politiikasta vaan viihteestä ja taiteesta, kulttuurin kokonaisuudesta. Ilonpilaajalle ei riitä poliittinen taistelu, vaan hän tahtoo siistiä koko ihmiskunnan henkisen elämän mielensä mukaiseksi. Jälleen asia puetaan epäilemättä hienoon asuun: ”Vastustamme rasismin/misogynian/homofobian/tms. normalisointia” ja niin edelleen, mutta käytäntö on silkkaa totalitarismia. Ilonpilaajille ei riitä vapaus jättää mielestään ikävä kulttuuri kuluttamatta, vaan he tahtovat vallan kieltää sen muiltakin.

Ei mikään sana ole myöskään hyväntahtoinen asiayhteydestä riippumatta. Kamalimmatkin asiat voidaan pukea kauniiseen asuun, mikä ei kuitenkaan muuta niiden kamalaa tarkoitusta: ”vihollisen tuhoaminen” on yhä ihmisen tappamista ja ”positiivinen erityiskohtelu” syrjintää.

Jos joku puuttuu pitkän puheenvuoron yhteen ”ongelmalliseen” sanaan, siihen tulee vastata, ettei sanan tarkoitus ollut rasistinen. Siihen saatetaan vuorostaan vastata, että ”*intent is not magic*, se on silti rasistinen eikä sitä saa käyttää.” Siihen voi vastata, ettei mikään sana itsessään ole loukkaava. Kieli saa aina merkityksensä asiayhteydestä. Ydinsodan tyhjäksi polttaman maapallon rauniotuulessa rapisevan paperilapun ruma sana ei loukkaa ketään. Mikäli jokin sanomani loukkaa kuulijaa, kysyn häneltä perusteluja. Mikäli ne ovat mielestäni pätevät, lakkaan sanomasta niin, mutta mikäli eivät ole, en muuta mitään. Loukkaus on aina katsojan silmässä, mutta tarkoitus on sydämessä. Jos jokaisella on oikeus määritellä omat rajansa ja mitä pitää loukkaavana, on jokaisella myös oikeus määritellä, mitä ei pidä loukkaavana. Mikäli nämä ovat ristiriidassa, olkoon niin. Tiedän itseni ja tunnen omat tarkoitusperäni. Jos joku kokee loukkaavaksi jotain, mitä en ole tarkoittanut loukkaavaksi, pahoittelen asiaa mikäli koen sen tarpeelliseksi. Mikäli en koe tehneeni mitään väärää, ei ole tarvetta anteeksipyynnöllekään (kts. §8). Jos joku puuttuu sanankäyttööni, voin myös sanoa: ”Nyt keskustelu on menossa sivuraiteille. Vastaisitko ensin varsinaiseen väitteeseeni, voimme myöhemmin kyllä palata kielenkäyttööni.”

Minä en voi hallita tulkintoja, joita sanomisistani tehdään. Voin olla vastuussa vain tarkoituksestani. Tästä syystä en voi olla vastuussa ”rasismin normalisoimisesta”, jos olen vain parhaani mukaan ilmaissut mielipiteeni, kertonut vitsin tai kirjoittanut kirjan. Mikäli tarkoitukseni ei ole ollut normalisoida rasismia, en ole vastuussa siitä, vaikka sellaista jonkun mielestä tapahtuisikin. Minulla on täysi oikeus käyttää kieltä parhaaksi näkemälläni tavalla. Kukaan ei voi sanella sitä minulle. Kuka tahansa voi kyllä *perustella* minulle, kuinka minun tulisi hänen mielestään muuttaa käyttämääni kieltä. Silloin olen jo lähtökohtaisesti vastaanottavaisempi, koska tällöin hän tarjoaa minulle mahdollisuuden säilyttää kasvoni *ja* huomioida kritiikki (kts. johdanto). Mikäli hän syyttää minua rasistiksi käyttämäni kielen vuoksi, en voi kuin joko myöntää rasistisuuteni tai kieltää sen; minulle ei jää sitä vaihtoehtoa, että säilyttäisin hyvän käsityksen itsestäni (mikä on meistä jokaiselle elintärkeää) *ja* muuttaisin toimintaani. Mikäli muutan toimintaani rasisti-syytöksen vuoksi, myönnän implisiittisesti olevani rasisti.

Ei ole vaarallista sanoa väärin tai tulla oikaistuksi. Mikäli joku käyttää mielestäni loukkaavaa kieltä, ymmärrän, ettei hän todennäköisesti tarkoittanut loukata. Mikäli tarkoitti, loukkaantumiseni ilmaisu tuskin muuttaa hänen kielenkäyttöään. Mikäli haluan hyvästä tarkoituksesta huolimatta korjata tuon ihmisen kielenkäyttöä, voin tehdä sen kohteliaasti ja siten, että toinen osapuoli voi muuttaa tapojaan menettämättä kasvojaan. Tämä tapahtuu esimerkiksi pyytämällä häntä käyttämään toisenlaista sanaa, ei käskemällä. Käskystä jää vain kaksi vaihtoehtoa: nöyrtyminen ja vastarinta. Käskyn kanssa ei voi tehdä yhteistyötä. Kielto ei jätä valinnanvaraa.

Minusta ei ole hyväksyttävää tuomita ihmistä sen takia, millaisia sanoja hän käyttää. Jollekulle muulle se voi olla ja hänellä on vapaus siihen. Mutta minulle se ei ole hyväksyttävä syy. Minä tuomitsen muut ja itseni sen perusteella, mitä sanoillamme tarkoitamme. Ja minä tunnen itseni ja tiedän tarkoitanko käyttämilläni sanoilla pahaa. Jos vastapuoli olettaa minun käyttävän niitä pahantahtoisesti, en voi sille mitään. Mutta minä en katkaise yhteyksiä kehenkään, jos hän sanoo jotain ajattelemattomasti eikä tarkoittanut sillä mitään pahaa. Jos joku katkaisee yhteytensä tuollaisen vuoksi minuun, se on minusta sääli, mutta en suostu kokemaan siitä syyllisyyttä. Tunnen itseni ja tiedän milloin olen tarkoittanut pahaa ja milloin en. Omatuntoni on puhdas. (Huomatkaa: kukaan ei pelkää *olevansa* rasisti, vaan ainoastaan vaikuttavansa sellaiselta.)

§4) Kieltäydyn teeskentelemästä ”valveutuneisuutta”. Aina kun kuulen poliittisen tai yhteiskunnallisen käsitteen, jota en ymmärrä (esim. ”valkoisuuden rakenteet”, ”rodullistamisen prosessit”, ”kulttuurinen omiminen”, ”cis”, ”patriarkaatti”, jne.), kysyn puhujalta, mitä hän sillä tarkoittaa. Kysyn jatkokysymyksiä, kunnes todella ymmärrän käsitteen, minkä jälkeen joko hyväksyn käsitteen käytön tai esitän kritiikkiä sitä kohtaan.

Kerron avoimesti mitä tiedän ja mitä en. Seison tietoni takana, mutta en epäröi myöntää tietämättömyyttäni (vrt. §7).

Uskallan vaatia johdonmukaisuutta siellä, missä en sitä näe. Jos jokin väite kuulostaa epäloogiselta, sanon sen ääneen – oli sen

esittäjä kuka tahansa. Tämä on velvollisuuteni lähimmäistäni kohtaan, koska haluaisin itsellenikin huomautettavan, mikäli ajatteluni ei ole johdonmukaista. Ja mikäli toisen osapuolen jutut ovat loogisia, kuten tulee aina hyväntahtoisesti olettaa, hän osaa varmasti selittää niiden logiikan minulle. Mikäli ne eivät ole, on toinen osapuoli varmasti ilahtunut epäloogisuutensa (kohteliaasta; täytyy tarjota mahdollisuus säilyttää kasvot) huomaamisesta, koska meidän täytyy hyväntahtoisesti olettaa hänenkin pyrkivän johdonmukaisuuteen ajattelussaan ja ilmaisussaan.

On uskalias ja tehokas vallankäytön muoto käyttää vaikeita käsitteitä ikään kuin itsestäänselvyyksinä ja luottaa siihen, ettei kukaan uskalla myöntää, ettei tunne niitä. On aivan varmaa, että suurin osa aamutelevision katsojista ei tiedä, mitä ovat ”valkoisuuden rakenteet”. [33] Heille jää lähetyksestä vain epämääräinen syyllisyys ihonväristään ja tunne siitä, että heidän täytyy jotenkin hyvittää saamelaisille aiheuttamansa määrittelemätön paha.

Moni poliittinen väittely on kuolleena syntynyt, kun keskeisiä käsitteitä ei määritellä. Kokonaiset keskustelut perustuvat väärinkäsityksille. Esimerkiksi väittely maahanmuuttajien suomalaisuudesta perustuu usein sille, ettei erotella suomalaisuutta kansalaisuutena (minkä maan passi, mihin maksaa verot) ja suomalaisuutta etnisyytenä (perimä, äidinkieli). Samoin raivokas kiistely sukupuolen moninaisuudesta mahdollistuu sillä, ettei avata puhutaanko sosiaalisesta sukupuolesta (ihmisen kokemus omasta sukupuolestaan; sukupuoli jonka edustajaksi ihminen yhteisössään tulkitaan) vai biologisesta sukupuolesta (kromosomit, sukuelimet, hormonit). Molemminpuolinen vastapuolen typeryyden pöyristely vältetään, kun tolkun ihminen kysyy, mitä käytetyillä käsitteillä tarkoitetaan.

Mikäli ei kamppailla vaan keskustellaan, rehellisyys on aina paras argumentti. Älä esitä tietäväsi mitä et tiedä. Ole rehellinen siitä mitä tiedät. Pelon ilmapiiri perustuu epärehellisyydelle: että esitetään valveutunutta eikä uskalleta kyseenalaistaa vallitsevaa ”hyväksyttyä mielipidettä”, vaikka se kuulostaisi kuinka hullunkuriselta.

Kun ihminen saadaan ryhmäpaineen vuoksi myöntämään jotain absurdia (”sukupuolella ei ole merkitystä”, ”miehilläkin voi olla kuukautiset”, ”rotuja ei ole olemassa”, ”kaikki valkoiset ovat rasisteja”, ”valkoisia kohtaan ei voi olla rasisti”, ”länsimainen kulttuuri perustuu vähemmistöjen sorrolle”), hänestä tehdään aatteelle uskollinen sotilas, halusi hän sitä tai ei. Sillä kun ihminen on kerran julkisesti tunnustanut mustan valkoiseksi, hän ei voi enää sietää kenenkään muunkaan kyseenalaistavan sitä, koska valheen paljastuessa hän paljastuisi itsekin valehtelijaksi. Järjestelmälle nöyrtyminen muuttaa sen uskolliseksi sotilaaksi. Omat kasvot, identiteetti ja arvovalta ovat sen jälkeen erottamattomasti osa järjestelmän arvovaltaa ja uskottavuutta. Järjestelmän edusta tulee yksilönkin etu. Totalitaristisista valtioista ja erilaisista kulteista tuttu mekaniikka toteutuu silmiemme edessä, lehtien palstoilla ja sosiaalisessa mediassa, joka päivä.

§5) Vastustan syrjintää aina ja kaikissa muodoissaan. Tuomitsen syrjinnän, kohdistui se mihin väestöryhmään tahansa, *myös* valkoisiin, miehiin, heteroihin, kristittyihin ja konservatiiveihin. Syrjintä tarkoittaa ihmisen kielteistä kohtelua sen perustella, kuka hän on, silloin kun sillä ei ole mitään merkitystä käsilläolevassa tilantessa.

Tänä päivänä kenties puhutuin ja paheksutuin syrjinnän muoto on rasismi. Tolkun ihminen vastustaa rasismia varauksetta. Rasismilla tolkun ihminen tarkoittaa toisen ihmisen leimaamista hänen rotunsa (tämäkin sana on varmasti ”vanhentunut”, mutta ymmärrätte kyllä mitä sillä tarkoitan), ihonvärinsä tai etnisen taustansa vuoksi, oli tuo leima myönteinen tai kielteinen. Jokainen ihminen on yksilö. Vaikka voitaisiinkin tunnistaa joitain eroja populaatioiden välillä, on moraalinen valinta kieltäytyä leimaamasta yksilöitä ryhmänsä ominaisuuksien perusteella. Kohtaan jokaisen ihmisen yksilönä ja annan hänelle mahdollisuuden tehdä minuun myönteinen tai kielteinen vaikutus nimenomaan yksilönä, oli hänen etnisyytensä, aatteensa, uskontonsa tai kulttuurinsa mikä tahansa. (Kts. myös §2.)

Tämä ei tarkoita, etteikö ihmisryhmiä, uskontoja, kulttuureita tai aatteita voisi arvostella. Silloin ei puhuta yksilöistä vaan abstraktioista. Syrjinnän alueelle astutaan, kun yksilöitä aletaan

kohdella noiden abstraktioiden perusteella. Siinä ei esimerkiksi ole mitään syrjivää, että puhuu muslimien yliedustuksesta Euroopan terrori-iskujen tekijöinä, mikä on tilastollinen tosiasia. Syrjintää olisi kohdella kaikkia muslimeita terroristeina, koska he ovat muslimeita.

Rasismin voi tunnistaa niin, että miettii, sopiiko rasistiseksi epäilty lausunto tai väite kaavaan: ”Koska tuo ihminen kuuluu etniseen ryhmään X, hänellä on ominaisuus Y.” Tai: ”Kaikilla etnisen ryhmän X jäsenillä on ominaisuus Y.”

Ad hominem (väitteen esittäjän persoonan arvostelu) on argumentaatiovirhe. Vaikka ymmärrän, että sanojalla voi joissain tilanteissa olla merkitystä, poliittisessa keskustelussa on moraalinen valinta olla avoin kaikkien mielipiteille. Tolkun ihminen pyrkii ylittämään ennakkoluulonsa. Menetän vain aikaa, jos ennakkoluuloni osoittautuvat todeksi, mutta mikäli kieltäydyn kuuntelemasta ennakkoluulojeni perusteella, voin menettää totuuden. Tämä tarkoittaa kieltäytymistä myös identiteettipolitiikasta ja sana-aktivistien ”*standpoint*-teoriasta”. Tolkun ihminen kieltäytyy arvioimasta kannanottoja niiden esittäjän perusteella. Totuus on totta, tuli se kenen suusta tahansa (kts. myös §1).

§6) Vastustan epämääräisiä leimoja. Kun kuulen tai luen jotain nimitettävän rasismiksi tai fasismiksi tai populismiksi tai miksi vain ”pahaksi”, pyydän perusteluja nimitykselle, minkä jälkeen joko hyväksyn nimityksen tai kritisoin sitä. En lähde paheksumaan tai tuomitsemaan somessa asioita ja ihmisiä, joihin en ole todella syventynyt. Mikäli joku paheksuu ja tuomitsee, pyydän perusteluja. Mikäli ne eivät vakuuta minua, kiellän paheksunnan ja tuomitsemisen tarpeen ja esitän vastaperusteluni. Mikäli ne eivät vakuuta vastapuolta, täytyy meidän vain tyytyä olemaan eri mieltä. Joka tapauksessa tuomion itsestäänselvyys on julkisesti kyseenalaistettu, mikä on omiaan hillitsemään kansantuomioistuimen joukkohurmoksen ja lynkkausmielialan syntymistä. Vaikka tuomitsija itse ei havahtuisikaan, saattaa joku sivustakatsoja herätä etsimään yleisesti julistetulle tuomiolle perusteluja ja muodostaa niiden perusteella oman mielipiteensä – sen sijaan että olisi vain liittynyt huutavaan joukkoon pelkästä yhteenkuulumisen riemusta, joka on epäilemättä riemukasta mutta

täysin tuomittavaa, mikäli sen hintana on jonkun ansaitsematon maineen- ja mahdollisesti myös elannonmenetys.

Emme voi katsella toimettomina vierestä, kun kansalaisia leimataan rasisteiksi ja fasisteiksi niin kevein perustein kuin nykyään tehdään. Esimerkiksi sekä Lännen Median päätoimittaja Matti Posio [34] että silloinen Helsingin Sanomien toimituspäällikkö Petri Korhonen [35] ovat samaistaneet rasismin ja maahanmuuttokritiikin, kun taas toimittaja Samuli Suonpää on väittänyt fasismin syntyvän Iltalehden otsikoilla [36]. Poliittista keskustelua leimaava hysteria on paljolti tällaisen vauhtisokean retoriikan seurausta. Se tappaa julkisen keskustelun ja on täysin vastuutonta kielenkäyttöä. Tässä jos jossain tarvittaisiin ”sananvastuuta”. Ironisesti juuri heillä, jotka kovimmin kuuluttavat ”sananvastuun” perään, ei sellaista ole. (Toimittaja Johanna Vehkoon kunnianloukkaustuomio [37] on täysin poikkeustapaus, mikä näkyy myös tapauksen herättämässä valtavassa närkästyksessä.)

Sitähän ei voi todistaa, että ei ole rasisti. Se on yksinkertaisesti mahdotonta. Mistä tahansa todisteista huolimatta voidaan aina syyttää salanatsiksi, kryptofasistiksi, jne. Vastuuttomia ja heppoisia rasistisyytöksiä voisi verrata katteettomiin pedofiliasyytöksiin: "Oletko pedofiili? Todista se sitten; todista, ettet ole pedofiili. Ei tuo vielä riitä, saatat silti olla salaa pedofiili. Juuri noin pedofiili sanoisi! Mikset halua puhua pedofiliastasi? Onko sinulla vaikeuksia kieltää, ettet ole pedofiili?"

Nykytilanteen ongelma on siinä, että julkisessa keskustelussa on luovuttu oikeusvaltion perusperiaatteesta, jonka mukaan todistustaakan tulisi aina olla väitteen esittäjällä. Näin ei enää käytännössä menetellä. Ketä tahansa voidaan syyttää rasistiksi, eikä syytöksen esittäjälle seuraa siitä mitään kielteisiä seurauksia. Mutta vaikka rasistiksi syytetty kuinka todistelisi, ettei ole rasisti, voivat syyttäjät jatkaa syytösten esittämistä täysin seurauksetta. Eikä heidän vuorostaan tarvitse todistaa, että kohde todella olisi rasisti. Riittää, kun he saavat epäilyksen siemenen kylvettyä. Esimerkiksi politiikassa sekä kulttuuri- ja media-alalla, joilla työllistyminen perustuu paljolti verkostoihin, ”epäilyttävyys” on enemmän kuin tarpeeksi tappamaan etenemismahdollisuudet. Kukaan ei tahdo tulla yhdistetyksi edes rasistiksi epäiltyyn. Kun

seuraukset voivat olla näin vakavat, tulisi perusteettomista rasistisyytöksistä joutua vastaamaan oikeudessa, mutta esimerkiksi rasistisyytöksiä kohdanneen toimittaja Pertti Rönkön tapauksessa poliisi päätti jättää tapauksen tutkimatta ”vähäisen haitan periaatteella”. [38] Kuka tahansa voi miettiä, kuinka ”vähäinen haitta” on elannon menetys, joka epäilemättä seuraa rasistiksi leimatulle vapaalle toimittajalle – puhumattakaan vaikutuksista julkiselle keskustelulle, kun poliisi käytännössä antaa luvan kutsua ketä tahansa rasistiksi. Johdonmukaisuus tuntuu tosiaan puuttuvan, kun samaan aikaan toimittajan ”törkeäksi ämmäksi” tai ”huoraksi” nimittely johtaa tutkintaan ja tuomioon. [39] Voisi kuvitella, että paikkansapitävinäkään ”törkeys”, ”ämmyys” tai löyhä seksuaalimoraali eivät vaikuttaisi työllistymiseen media-alalla (ainakaan kielteisesti), kun taas rasistisuus tuhoaa uranäkymät todella tehokkaasti.

Tämän vuoksi todistustaakka tulisi tukevasti ja poikkeuksetta palauttaa syytteen esittäjälle. Jokaisen meistä täytyy kieltäytyä uskomasta epämääräisiä väitteitä kiistanalaisista hahmoista (jollaisia ovat historiallisesti olleet käytännössä kaikki ihmiset, joilla on ollut yhtään mitään merkitystä). Jokaisella meistä on velvollisuus kyseenalaistaa, mikäli kuulemme jotakuta syytettävän miksi ikinä mahdolliseksi pahaksi. Jokainen meistä voi ja aikoo jatkossa kysyä: ”Miten niin? Mihin perustat syytteesi? Onko sinulla jotain todisteita?” Yleensä tällainen johtaa syytösten kääntymiseen kysymysten esittäjää kohti. Voidaan vihjailla esimerkiksi ”rasismin puolustelusta” tai muusta sellaisesta, mutta tämä on jo melko varma merkki alkuperäisen väitteen perättömyydestä, sillä mitä syytä olisi hermostua jonkin selkeästi todistettavissa olevan tosiseikan kyseenalaistamisesta (esim. ”Onko sinulla varmasti alushousut?” Tai ”Mistä tiedät, että koivut pudottavat lehtensä syksyisin?”). Meihin kyseenalaistajiin kohdistuvista vihjailuista ei onneksi tarvitse välittää, koska tiedämme muiden tolkun ihmisten allekirjoittavan saman periaatteen ja vastustavan päättäväisesti kaikkia epämääräisiä leimoja. Siis voimme turvallisin mielin luottaa, että mikäli meitä jossain seurassa panetellaan ja vihjaillaan ties miksi pahaksi, tiedämme läsnä olevien tolkun ihmisten kysyvän syytösten esittäjältä: ”Mihin perustat väitteesi?”

Julkisessa keskustelussa ja sosiaalisen median lynkkauskulttuurissa on täysin unohdettu myös toinen oikeusvaltion perusperiaate: syyttömyysolettama. Sen mukaan jokainen on syytön, kunnes toisin todistetaan. Nykyään jokainen on syytön, kunnes toisin *epäillään*. Tolkun ihminen taistelee tällaista vastaan kyseenalaistamalla kaikki epämääräiset syytökset rasismista/fasismista/naisvihasta/tms. ja vaatimalla niille todisteita. Mikäli syytös pitää paikkansa, ei todisteita luulisi olevan vaikeaa löytää.

§7) Olen avoin mielipiteistäni. Kieltäydyn piilottelemasta ja häpeämästä niitä, mikäli ne tulevat puheeksi. Tämä ei tarkoita, että julistaisin mielipiteitäni aina ja kaikkialla, varsinkaan kutsumatta. Osaan myös vaieta, mikäli se on kohteliasta tai tilanteeseen sopivaa – mutta en enää koskaan vaikene siksi, että pelkäisin mitä mielipiteistäni ajatellaan. Jos kannatan tai vastustan maahanmuuttoa, sanon sen. Jos haluan lisätä tai rajoittaa sananvapautta, sanon sen. Toisin sanoen uskon rehellisyyteen ja puhun suuni puhtaaksi. Se voi johtaa vaikeuksiin lyhyellä tähtäimellä, mutta uskon, että pidemmän pälle rehellinen maailma on parempi kuin valheellinen, jossa jokaisesta kansalaisesta tulee politiikko ja diplomaatti, ympäripyöreä viestintävastaava, joka puhuu paljon eikä tarkoita mitään.

Moni pelkää rehellisyydestä seuraavaa sosiaalista rangaistusta. Tuttavamme ovat kertoneet menettäneensä ystävyyssuhteita poliittisten mielipiteidensä vuoksi. Helsingin Sanomien artikkelissa kerrotaan ystävyyssuhteiden lisäksi myös parisuhteiden, jopa avioliiton katkenneen poliittisten erimielisyyksien vuoksi. [40] (Mielenkiintoisena yksityiskohtana yksikään ystävyyssuhde ei vaikuta HS:n selvityksessä katkenneen konservatiivin, perussuomalaisen tai oikeistolaisen toimesta, vaan lopun aloite on aina tehty ”vapaamieliseltä” tai vasemmalta laidalta.) Pelko on ilmeisen aiheellinen. Mutta jos joku ei halua enää olla ystäväni pelkästään poliittisten mielipiteideni vuoksi, tuskin ystävyytemme oli kovin lujaa muutenkaan. Enkä minä haluan olla sellaisen ihmisen ystävä, jolle politiikka on ystävyyttä tärkeämpää. Tietysti joku toinen voisi ajatella vaikenevansa poliittisista mielipiteistään, jotta ei rasittaisi sillä ihmissuhteitaan. Kuten sanottu, mielipiteitään ei tarvitse tuoda esiin aina ja kaikkialla, mutta on lyhytnäköistä

kuvitella, että vaikenemalla nyt pelastaa ihmissuhteensa pitkällä tähtäimellä. Keskustelukulttuuri vain jatkaa kärjistymistään, elleivät myös maltilliset tolkun ihmiset ryhdy äänekkäiksi poliittisista mielipiteistään. Muutoin natsivaino jatkuu ja Krista Kosonen voi yhä kuvitella, ettei tunne yhtään perussuomalaista. On helpompi haukkua, pelätä ja halveksua fantasianatseja kuin omia perheenjäseniä tai työkavereita, jotka suhtautuvat maahanmuuttoon kriittisesti. Hysteriaa voidaan hillitä ainoastaan rehellisyydellä. Kaikki perussuomalaiset eivät ole rasisteja, mutta sen voivat todistaa vain perussuomalaiset itse, omalla avoimuudellaan ja käyttäytymisellään.

Meistä jokaisella on oikeus mielipiteeseensä, ja meistä jokaisella on syy mielipiteeseensä. Lakkaan väheksymästä itseäni ja pitämästä mielipiteitäni huonompina kuin muiden. Ehkä joku on tohtori ja kovin valistunut monista asioista, mutta hän ei ole elänyt minun elämääni ja kokenut minun kokemuksiani. Minulla on syyni mielipiteisiini, ja minulla on oikeus niihin, eikä se muuttuisi mihinkään, vaikka maailman kaikki tohtorit olisivat eri mieltä. Tämä ei tarkoita, ettäkö olisin oikeassa tai että mielipiteeni eivät voisi muuttua. Juuri avoin keskustelu on koetus, jossa asetun alttiiksi kritiikille ja vastaväitteille, jotta näen pystynkö vastaamaan niihin, tarvitseeko minun tutustua asiaan syvällisemmin, pysynkö kannassani vai muutanko sitä. Kohtaan myös toisen ihmisen näin: en kiellä keneltäkään oikeutta mielipiteeseensä, mutta kyseenalaistan mielipiteen avoimesti, mikäli se poikkeaa omastani ja poliittinen keskustelu on tilanteeseen sopivaa.

Tämä on jatkuvaa työtä, jota ei voida tehdä pelon ilmapiirissä. Siinä virheelliset käsitykset jäävät elämään, koska niitä ei uskalleta tuoda esiin koeteltavaksi. Ne ajetaan piiloon, maan alle kytemään, missä ne katkeroittavat kantajansa, tuovat syyllisyyttä ja stressiä ja ahdistusta: ”Mitä nuokin ajattelisivat, jos tietäisivät ketä äänestän…?” Kenenkään ei tarvitsisi joutua ajattelemaan näin. Äänestäminen on kansalaisoikeus ja demokratian perusta. Äänesti ketä tahansa, äänestäminen ei voi koskaan olla syyllisyyden aihe. Siinä vain valitsee edustajan ajatuksilleen, sille mitä rehellisesti ajattelee ja uskoo. Jokaisella on oikeastaan velvollisuus äänestää juuri sitä ehdokasta, joka parhaiten edustaa omia ajatuksia. Mikään

muu olisi huijausta, sillä silloin kansanedustajiksi päätyisi ihmisiä, jotka eivät todellisuudessa edustaisi kansaa.

Toisaalta tähän avoimuuteen ja häpeämättömyyteen kuuluu myös avoimuus tietämättömyydestä (kts. §4). En ilmaise mielipidettäni, mikäli minulla ei ole sellaista. Jos en tiedä asiasta mitään, en ota siihen kantaa. Kaikesta ei tarvitse olla mielipidettä.

Ja vaikka mielipide olisikin, ei kenenkään tarvitse kertoa sitä, ellei halua. Osa sana-aktivistien strategiaa on politisoida kaikki taiteesta kulutusvalintoihin. Silloin jopa kannanotosta pidättäytyminen voi tuntua vaikealta. Tällaisessa henkisen totalitarismin ilmapiirissä poliitiikan puhumisesta ja omien kantojensa kertomisesta kieltäytyminen – ei siksi että pelkäisi, vaan siksi ettei halua politisoida tilannetta tai ihmissuhdetta – on vallankumouksellinen teko. Jokainen tuollainen rohkea vaikeneminen (verrattuna pelosta vaikenemiseen) on vastarintaa totalitarismia kohtaan.

§8) Mikäli en ole tehnyt mitään väärää, en pyydä anteeksi. Jos minulta vaaditaan anteeksipyyntöä, anteeksipyynnön aitous edellyttää tietoa virheestä: mikä oli virheeni? Mikäli muiden tulkitsemana tekoni oli väärä, mutta ei omasta mielestäni, vaadin heiltä perusteluja ja tarjoan omani. Keskustelun jälkeen muodostan kantani: joko pyydän anteeksi tai en. Mutta en koskaan pyydä anteeksi tekoa, jonka vääryyttä en ymmärrä, myönnä ja sisimmässäni tunne. Sellainen anteeksipyyntö ei merkitsisi mitään muuta kuin alistumista.

§9) En samaista moraalia ja politiikkaa. Voin olla hyvä ihminen olematta minkään aatteen kannattaja. Kaikkea ei saa politisoida, eikä varsinkaan moraalia. Poliittiset kantani eivät määritä minua.

Näillä painostetaan julkisessa keskustelussa: ”Oletko feministi? Irtisanoudutko rasismista?” Ongelma on siinä, ettei näille sanoille ole tarkkaa ja yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Tässä (kuten muuallakin) tulee kysyä perusteluja: ”Mitä tarkoitat feminismillä? Mitä tarkoitat rasismilla?” Mikäli asia sanan takana on sellainen, jota kannatan tai josta irtisanoudun, voin myöntää tai kieltää sen. Mutta myöntö tai kielto edellyttävät ymmärrystä. Tässä on samaa sanamagiaa kuin kielletyissä sanoissa. Ikään kuin se, että

julistautuu ”feministiksi” tai irtisanoutuu ”rasismista”, tarkoittaisi paljon mitään käytännössä. Sitä toistellaan rituaalina. Molemmat tarkoittavat: ”Olen hyvä ihminen, irtisanoudun pahuudesta.”

Tällainen ritualistinen, ”sanamaaginen” ajattelu on sana-aktivismin ytimessä. Sana-aktivistit toistelevat selkeästi epätosia lauseita itsestäänselvyyksinä (”miehilläkin voi olla kuukautiset”, ”kaikki valkoiset ovat rasisteja”, ”sanat ovat tekoja”), mutta eivät siksi että uskoisivat näin olevan nyt, vaan koska he haluavat niin olevan tulevaisuudessa. Näillä mantroilla pyritään muuttamaan vallitsevaa sosiaalista todellisuutta ja kulttuuria, saamaan aikaan muutos ajattelutavoissa. Lausunnot ovat järjettömiä aatteen ulkopuolelta katsottuna. Samoin järjetöntä on sana-aktivistien viha ihan tavallisia itsestäänselvyyksiä kohtaan (esim. J.K. Rowling leimattiin ”transfobiseksi”, kun hän ehdotti sanan ”nainen” tarkoittavan samaa kuin ”ihmiset joilla on kuukautiset” [41]) – mutta ideologian sisällä se on täysin järkevää: se on itseään toteuttavaa ennustusta. Kyse on loitsuista. Kun tarpeeksi pontevasti kielletään nykyinen todellisuus, ennen pitkää todellisuus muuttuu taianomaisesti (ainakin näin toivotaan). Epäilemättä sana-aktivismin myötä todellisuus muuttuu, mutta muuttuuko se sellaiseksi kuin loitsijat toivovat, vai tuleeko siitä jotain aivan muuta; leikkivätkö he sittenkin pimeillä voimilla, joita eivät lopulta hallitse? Väitämme niin. Väitämme sana-aktivismin synnyttävän ennen pitkää tuhoisan vastaiskun. Kaikki maltilliset, tolkun ihmiset, demokratian ja rauhan ystävät haluavat välttää sen. Mutta juuri nyt sana-aktivistit eivät kaiva ainoastaan omaa hautaansa vaan hautaa meille kaikille. Vaikka vastaiskua ei tulisi, sanamaaginen ajattelu tappaa itsenäisen ajattelun, kun se rangaistuksen uhalla ehdollistaa ihmiset keskittymään puheen muotoon. Sisältö jää toissijaiseksi. Ajattelu ja keskustelu muuttuu mekaaniseksi ulkoaopeteltujen maagisten fraasien yhdistelyksi.

Se, että ei ole antirasisti, ei tarkoita, että olisi rasisti. Sama antifasismin kohdalla. Se, että ei ole feministi, ei tarkoita, että ei kannata tasa-arvoa. Sekään, että sanoo kannattavansa tasa-arvoa, ei vielä tarkoita paljoakaan, sillä tasa-arvo voidaan määritellä niin monin tavoin.

Se, että sanoo ”olen feministi” tarkoittaa muutakin kuin ”kannatan tasa-arvoa”, koska muuten riittäisi sanoa ”kannatan tasa-arvoa”. Poliitikoilta lypsetään vastausta tähän kysymykseen: esitetään ikään kuin ”feminismi” tarkoittaisi vain tasa-arvoa, sillä nimityksestä kieltäytyviltä kysytään: ”Ai etkö kannata tasa-arvoa?” Jos kyse olisi siitä, olisi voitu kysyä suoraan: ”Kannatatko tasa-arvoa.” Tietysti siihenkin tolkun ihminen kysyisi vastaan: ”Mitä tarkoitat tasa-arvolla?”

Minkä tahansa aatteen kannattaja voi olla hyvä ihminen. Kinastelematta nimenomaisista aatteista, riittää kun toteamme, että hyväkin ihminen voi erehtyä tai tulla harhaanjohdetuksi. Korkea moraali ei edellytä terävää älyä tai laajaa poliittista tietoisuutta. Tällöin korkeinkin luonne voi hairahtua kannattamaan mitä alhaisinta aatetta, koska hän ei itse pidä sitä alhaisena, esimerkiksi kasvatuksensa vuoksi. Jälleen: moraalia ei voi samaistaa politiikkaan.

Ja sama pätee myös toiseen suuntaan: minkä tahansa aatteen kannattaja voi olla paha ihminen. Jeesus käski rakastamaan lähimmäistä ja synnittömiä heittämään ensimmäisen kiven. Jeesuksen kuoltua on kristinuskon nimissä kuitenkin poltettu ihmisiä elävältä, ruoskittu ja nyljetty kerettiläisiä, sodittu ja ryöstetty. Ei voi olla niin hienoa ja ylevää aatetta, etteikö ahne ja itsekäs ihminen voisi valjastaa sitä omiin tarkoitusperiinsä. Juuri ylevimmät aatteet ovat kenties muita alttiimpia tälle pahantahtoiselle käytölle, koska niiden yleviksi ja hyviksi julistautuvia tunnustajia harvemmin uskalletaan epäillä pahantahtoisiksi (vrt. §3 ja ”Troijan hevonen”). On helppo piestä ihmisiä heidän omaksi parhaakseen. Näin pieksäjät saattavat itsekin aidosti ajatella, luulla tekevänsä hyvää ja tarkoituksen pyhittävän keinot. Historia on vain osoittanut, että he tulevat helposti aatteensa sokaisemiksi ja oikeuttavat nykyhetken helvetin tulevaisuuden taivaalla, mieltävät tämän kaiken läsnäolevan vain jonkinlaiseksi kiirastuleksi matkalla paratiisiin. Ja ”jumalan” (kutsui sitä sitten jumalaksi, allahiksi, jahveksi, kansaksi, tasa-arvoksi, vapaudeksi tai oikeudeksi) nimissä ruoskakäsi kevenee merkittävästi, jopa pelottavasti. Vastuu lakkaa tuntumasta, sillä kaiken oikeuttaa tuleva onni. Ongelma on siinä, että nämä ruoskakädet harvoin ovat itse läsnä vastaamassa teoistaan, kun

tulevaisuus koittaa ja huomataan, ettei se oikeutakaan mitään vaan tuomitsee kaiken.

§10) En osallistu kohukulttuuriin. En klikkaa medioiden uutisotsikoita "kohuista". En jaa niitä, enkä osallistu keskusteluihin niistä, koska kielteinenkin huomio ("olipa typerä kohu") on huomiota ja huomiota mediat tavoittelevat, koska siitä niille maksetaan. Kohut (ja kohut kohujen ympärillä; "metakohut") ovat tiedotusvälineille kultakaivos: vaivatonta journalismia, jolla saa runsaasti huomiota ja sitä kautta rahaa. Valitettavasti medioiden hyödyntämä kohukulttuuri myrkyttää keskustelukulttuuriamme ja haittaa meistä jokaista.

Jokainen voi taistella kohukulttuuria vastaan kieltäytymällä antamasta sille huomiotaan. Tolkun ihminen ei enää keskustele kohuista, ei ota niihin kantaa, ei jaa eikä tykkää eikä klikkaa. Jos tarpeeksi moni ryhtyy tähän, ennen pitkää mediat vähentävät kohuista uutisoimista ja sitä myötä kohut menettävät tehoaan, sillä kuka välittäisi yksittäisten someaktivistien pöyristelystä (paitsi kourallinen aatetovereita), elleivät toimittajat tarttuisi niihin ja tekisi niistä valtakunnan uutisia?

Se ei ole uutinen, että joku on pahoittanut mielensä 2020-luvulla. Ei edes se, että monet ovat. Kohu ei ole uutinen. Kysy itseltäsi: mitä olisit menettänyt, ellet olisi kuullut yhdestäkään ”kohusta” viimeisen 10 vuoden aikana? Mieti sitten, kuinka paljon aikaa olet käyttänyt kohujen ihmettelyyn viimeisen 10 vuoden aikana, ja onko mikään sen ansiosta muttunut.

LÄHDELUETTELO

^[1] https://www.lily.fi/blogit/ruskeat-tytot/otheiron/
^[2] https://www.lily.fi/blogit/ruskeat-tytot/otheiron-ii/
^[3] https://koneensaatio.fi/dialogi-kulttuurisen-omimisesta/

^[4] Asunta & Seppänen: *Turvapaikka uutisissa* (Kovasana, 2020), s. 11, 403.
^[5] Sielunvihollinen: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006366418.html
^[6] Ruotsala: https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005709233.html
^[7] Pesonen: https://yle.fi/uutiset/3-10405530
^[8] Sisäministeriö: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161613

^[9] EVA: *Tyytymättömyyden siemenet* -raportti (2017), s. 31.

^[10] https://yle.fi/uutiset/3-11542994
^[11] https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005867398.html
^[12] https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005709233.html

^[13] https://yle.fi/uutiset/3-11545751

^[14] https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/jos-lastenohjelman-intiaani-on-kultturista-omimista-onko-sita-myos-jooga-tama-on-nyt-vahan-ongelmallista/

^[15] https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kulttuuri/shakespeare-on-rakenteellista-vakivaltaa-opiskelijaa-kohtaan-taidekoulut-luovivat-opiskelijoiden-vaatimusten-keskella/
^[16] https://yle.fi/uutiset/3-11703842
^[17] https://equaledu.cargo.site/Suomeksi
^[18] https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/02/23/haluan-eroon-valkoisesta-heteronormatiivisesta-ja-patriarkaalisesta-maailmasta
^[19] https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000007809092.html

^[20] https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/b0b51a41-4e29-4520-a41f-b33c4c66d679

^[21] https://www.hs.fi/nyt/art-2000006216706.html

^[22] Ryan McCartan: ”I Am Racist”. https://www.youtube.com/watch?v=JG0PjWmN-dI
^[23] Evergreen Top 20 Monstrous Moments: https://youtu.be/8YnSYvhSeyI?t=250

^[24] https://www.rumba.fi/uutiset/emma-gaalan-puheenaiheeksi-nousee-yhtye-joka-ei-ole-ehdolla/

^[25] Leena: https://yle.fi/uutiset/3-10377777
^[26] Sean: https://yle.fi/uutiset/3-11642062
^[27] Tuija: https://yle.fi/uutiset/3-11473935
^[28] Vetoomus: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006565506.html

^[29] https://www.iisalmensanomat.fi/paakirjoitus-mielipide/2920053
^[30] https://yle.fi/uutiset/3-11185504
^[31] Asunta & Seppänen: Turvapaikka uutisissa, s. 129-30.

^[32] https://time.com/5392649/yeonmi-park-north-korea-freedom/

^[33] YLE Aamu 5.2.2021; https://areena.yle.fi/1-50754622

^[34] Posio: https://www.lapinkansa.fi/avaan-kotini-loyhille-puheille/40839
^[35] Korhonen: https://www.journalisti.fi/artikkelit/2015/9/rasistit-tiukempaan-otteeseen/
^[36] Suonpää: https://twitter.com/suonpaa/status/659703739842981888
^[37] Vehkoon tuomio: https://yle.fi/uutiset/3-11568269

^[38] https://www.youtube.com/watch?v=kx9mte--KR0
^[39] https://yle.fi/uutiset/3-10059287

^[40] https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006178989.html

^[41] https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006533973.html